

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи

на тему

«Оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства та
обґрунтування напрямів її підвищення»

Виконав здобувач 4 курсу, групи ПТБ-22
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність

Щенніков Роман Сергійович

Керівниця: канд. екон. наук, доцентка
Короленко Ольга Борисівна

Рецензент д-р екон. наук, професор
Турило Анатолій Анатолійович

Кривий Ріг
2026

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами
Ступінь вищої освіти бакалавр
Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

ЗАТВЕРДЖУЮ:
зав. кафедри ЕОУП,
д-р екон. наук, проф.
Альона ШАХНО

« ____ » _____ 2026 рік

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачеві
Щеннікову Роману Сергійовичу

1. Тема роботи «Оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства та обґрунтування напрямів її підвищення».
Керівниця теми Короленко Ольга Борисівна, канд. екон. наук, доцентка.
Затверджені наказом по університету від «16» березня 2026 року № 146с.
2. Строк подання здобувачем роботи: 19.06.2026.
3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативно-правові акти України; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань оцінювання ефективності діяльності підприємства, фінансово-економічного аналізу, рентабельності, ділової активності та функціонування торговельних підприємств; офіційні матеріали ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»; фінансова звітність підприємства за 2023–2025 роки; матеріали відкритих інформаційно-аналітичних ресурсів; результати власних розрахунків автора.
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): теоретико-методичні основи оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства; загальна характеристика діяльності та аналіз фінансово-економічного стану підприємства; оцінка ефективності діяльності та оцінка показників рентабельності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»; факторний аналіз результативних показників діяльності підприємства та визначення напрямів її підвищення; економічне обґрунтування заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.
5. Перелік графічного матеріалу: основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.; оцінка показників прибутковості та рентабельності підприємства; розрахунок економічної ефективності запропонованих заходів та їх вплив на ефективність діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».

6. Дата видачі завдання «17» березня 2026 року.

7. Консультація по розділах роботи:

Розділи	Консультантка	Підпис, дата	
		Завдання видала	Завдання прийняла
Розділ 1	доц. Короленко О.Б.	31.03.2026	09.04.2026
Розділ 2	доц. Короленко О.Б.	09.04.2026	19.04.2026
Розділ 3	доц. Короленко О.Б.	19.04.2026	29.04.2026

Нормоконтроль _____

(підпис)

Ольга КОРОЛЕНКО

Календарний план виконання роботи

№	Назва етапу випускної кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітки
1	Співбесіда зі здобувачем за тематикою роботи, узгодження переліку рекомендованої нормативної, інструктивної, навчальної літератури	17.03.2026	
2	Збір матеріалів до випускної кваліфікаційної роботи	18.03.2026 – 25.03.2026	
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної роботи	26.03.2026 – 30.03.2026	
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівникові	31.03.2026 – 09.04.2026	
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівникові	10.04.2026 – 19.04.2026	
6	Підготовка III розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівникові	20.04.2026 – 29.04.2026	
7	Підготовка вступної частини та висновку	30.04.2026 – 04.05.2026	
8	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	05.05.2026 – 18.05.2026	
9	Отримання відгуку керівника	19.05.2026	
10	Перевірка роботи на унікальність авторського тексту за допомогою Інтернет-Системи Strikeplagiarism.com	20.05.2026 – 09.06.2026	
11	Отримання резолюції завідувачки кафедри про допуск до захисту	10.06.2026 – 15.06.2026	
12	Отримання рецензії	19.06.2026 – 21.06.2026	
13	Захист роботи на засіданні Екзаменаційної комісії		

Здобувач _____

(підпис)

Роман ЩЕННИКОВ

Наукова керівниця _____

(підпис)

Ольга КОРОЛЕНКО

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну роботу за темою
«Оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства та
обґрунтування напрямів її підвищення»

Кваліфікаційна робота: 89 с., 28 табл., 15 рис., 17 формул, 35 джерел, 6 додатків.

Об'єкт дослідження: процес оцінювання та підвищення ефективності діяльності торговельного підприємства.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та практичні аспекти оцінки ефективності діяльності торговельного підприємства та обґрунтування напрямів її підвищення.

Мета роботи: оцінка ефективності діяльності торговельного підприємства та обґрунтування напрямів її підвищення на прикладі ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».

Підприємство дослідження: товариство з обмеженою відповідальністю «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».

Методи дослідження: теоретичне узагальнення, аналіз і синтез, порівняльний аналіз, горизонтальний аналіз, коефіцієнтний метод, факторний аналіз, графічний метод, розрахунково-аналітичний метод, метод інтегральної оцінки.

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретико-методичні основи оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства. Узагальнено економічну сутність ефективності діяльності підприємства, визначено чинники, що впливають на її формування, розглянуто систему показників для оцінки товарообороту, фінансових результатів, використання трудових ресурсів, основних засобів, оборотних активів, товарних запасів, матеріальних ресурсів, витрат, рентабельності та інтегральної оцінки ефективності.

На прикладі ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» проведено організаційно-економічну характеристику підприємства, проаналізовано основні техніко-економічні показники діяльності, активи, джерела їх формування, ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність, рентабельність та ефективність використання ресурсів. Встановлено, що протягом 2023–2025 рр. підприємство нарощувало масштаби діяльності, збільшувало товарооборот і чистий прибуток, зберігало достатній рівень ліквідності та фінансової стійкості.

На основі результатів аналізу обґрунтовано напрями підвищення ефективності діяльності підприємства, зокрема розширення асортименту шляхом виробництва та реалізації нового виду м'ясної продукції. Розраховано економічну ефективність запропонованого заходу та його вплив на результати діяльності підприємства. Очікується, що впровадження запропонованого заходу дозволить збільшити товарооборот на 31 800,0 тис. грн, отримати додатковий чистий прибуток у сумі 4 525,0 тис. грн, підвищити продуктивність праці, фондівіддачу, чисту рентабельність продажу та інтегральний показник ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ, ТОРГОВЕЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО, ТОВАРООБОРОТ, ПРИБУТОК, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ, ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК, ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	11
1.1. Економічна сутність ефективності діяльності торговельного підприємства та чинники її формування.....	11
1.2. Методичні підходи до оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»...	25
2.1. Загальна характеристика та фінансовий аналіз діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».....	25
2.2. Оцінювання ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».....	36
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».....	61
3.1. Обґрунтування резервів підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».....	61
3.2. Економічне обґрунтування заходу щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».....	70
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

У сучасних умовах діяльності підприємств сфери підприємництва та торгівлі особливого значення набуває питання оцінювання ефективності їх функціонування. Підприємство може нарощувати обсяги реалізації, збільшувати товарооборот і розширювати ресурсну базу, однак це не завжди свідчить про підвищення ефективності. Важливо оцінити, наскільки раціонально використовуються трудові, матеріальні, фінансові та майнові ресурси, чи забезпечується прибутковість діяльності, чи підтримується платоспроможність і фінансова стійкість.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи зумовлена тим, що торговельні підприємства функціонують в умовах високої конкуренції, зміни споживчих переваг, зростання витрат, нестабільності ринкового середовища та необхідності постійного оновлення асортименту. Для таких підприємств ключовим показником діяльності є товарооборот, однак його зростання повинно супроводжуватися підвищенням прибутковості, продуктивності праці, фондівіддачі, оборотності товарних запасів і загальної фінансової результативності.

Оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства дає змогу виявити сильні та слабкі сторони його функціонування, визначити резерви підвищення результативності, обґрунтувати напрями покращення використання ресурсів і розробити практичні заходи щодо підвищення прибутковості. У методичних вимогах до кваліфікаційної роботи зазначено, що дослідження має виконуватися на прикладі реального підприємства, яке є юридичною особою та має самостійну фінансову звітність, а сама робота повинна ґрунтуватися на теоретичних положеннях і фактичних матеріалах.

Питання ефективності діяльності підприємств досліджували багато українських і зарубіжних науковців. Зокрема, у науковій літературі ефективність розглядається як співвідношення отриманого результату з

витратами або ресурсами, використаними для його досягнення. Сучасні підходи до оцінювання ефективності також передбачають урахування фінансових показників, продуктивності праці, ефективності використання ресурсів та здатності підприємства адаптуватися до умов зовнішнього середовища .

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних основ і практичних аспектів оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства та обґрунтування напрямів її підвищення на прикладі ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання:

- розкрити економічну сутність ефективності діяльності торговельного підприємства;
- визначити чинники, що впливають на ефективність діяльності підприємства сфери підприємництва та торгівлі;
- дослідити методичні підходи до оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства;
- сформувати систему показників для комплексної оцінки ефективності діяльності підприємства;
- надати загальну характеристику діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»;
- провести фінансовий аналіз діяльності підприємства за 2023–2025 рр.;
- оцінити ефективність використання трудових ресурсів, основних засобів, оборотних активів, товарних запасів, матеріальних ресурсів і витрат;
- розрахувати показники рентабельності та інтегральний показник ефективності діяльності підприємства;
- визначити основні резерви підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»;
- обґрунтувати практичний захід щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процес оцінювання та підвищення ефективності діяльності торговельного підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні підходи до оцінювання ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» і обґрунтування напрямів її підвищення.

Базою дослідження є ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР», діяльність якого досліджується за даними фінансової звітності за 2023–2025 рр. У другому розділі роботи підприємство розглядається як суб'єкт підприємництва та торгівлі, діяльність якого пов'язана з виробництвом, реалізацією та просуванням м'ясної продукції на ринку .

У процесі виконання кваліфікаційної роботи використано такі методи дослідження: метод теоретичного узагальнення — для розкриття сутності ефективності діяльності підприємства; метод аналізу і синтезу — для дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства; горизонтальний і вертикальний аналіз — для оцінювання динаміки та структури активів, пасивів і фінансових результатів; коефіцієнтний метод — для розрахунку ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності; факторний аналіз — для визначення впливу окремих чинників на зміну товарообороту та чистого прибутку; графічний метод — для наочного відображення результатів дослідження; інтегральний метод — для узагальнення показників ефективності діяльності підприємства.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці українських і зарубіжних авторів з питань ефективності діяльності підприємств, методичні матеріали, фінансова звітність ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр., аналітичні розрахунки автора, а також матеріали, що характеризують діяльність підприємств сфери підприємництва та торгівлі.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи здобувачем використовувалися сучасні цифрові інструменти для пошуку, систематизації та технічного опрацювання інформації. Використання таких інструментів мало допоміжний характер; остаточний зміст роботи, добір інформаційної бази,

виконання розрахунків, інтерпретація результатів і формулювання висновків здійснено здобувачем самостійно.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованої системи показників та обґрунтованих заходів для підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР». Результати дослідження можуть бути використані для удосконалення управління товарооборотом, підвищення продуктивності праці, покращення використання основних засобів, оптимізації товарних запасів, контролю витрат і зростання прибутковості підприємства.

Апробація результатів дослідження. Окремі положення кваліфікаційної роботи були апробовані шляхом підготовки тез доповіді на тему «Оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства та напрями її підвищення», опублікованих у матеріалах Міжнародної науково-технічної конференції «Наука, промисловість, суспільство» на базі Криворізького національного університету. У тезах висвітлено питання оцінки ефективності торговельного підприємства, визначено основні показники їх аналізу, обґрунтовано значення товарообороту, прибутку, витрат і рентабельності у формуванні фінансових результатів, а також окреслено напрями підвищення ефективності підприємства.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано тези доповіді: Короленко О. Б., Щенніков Р. С. Оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства та напрями її підвищення. Наука, промисловість, суспільство : матеріали Міжнародної науково-технічної конференції. Кривий Ріг : Криворізький національний університет, 2026. С. 365.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Відповідно до методичних вимог, основна частина кваліфікаційної роботи повинна включати три розділи: теоретико-методичний, розрахунково-аналітичний і проєктно-рекомендаційний .

У першому розділі розкрито теоретико-методичні основи оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства. У другому розділі

проведено аналіз фінансово-господарської діяльності та оцінено ефективність діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР». У третьому розділі обґрунтовано напрями підвищення ефективності діяльності підприємства та розраховано економічний ефект від запропонованого заходу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність ефективності діяльності торговельного підприємства та чинники її формування

Ефективність діяльності підприємства є одним із ключових критеріїв оцінювання його розвитку, оскільки вона показує не лише наявність економічного результату, а й те, наскільки обґрунтовано підприємство використовує власні ресурси для його досягнення. Для торговельного підприємства це питання має особливе значення, адже збільшення товарообороту саме по собі ще не гарантує покращення фінансового стану або зростання прибутковості [23; 24; 26].

У господарській практиці підприємство може демонструвати зростання обсягів реалізації, однак одночасно мати проблеми з витратами, запасами, оборотністю активів або продуктивністю праці. Саме тому ефективність слід розглядати не лише через кінцевий прибуток, а через взаємозв'язок результатів, витрат і ресурсів [19; 21; 29].

У широкому розумінні ефективність діяльності підприємства характеризує здатність суб'єкта господарювання отримувати необхідний економічний результат за умови раціонального використання трудових, матеріальних, фінансових і майнових ресурсів. Тобто ефективність відображає не просто обсяг досягнутого результату, а якість управління ресурсним потенціалом підприємства.

Проблематика ефективності діяльності підприємства активно досліджується українськими науковцями. У науковій літературі ефективність переважно трактується як співвідношення між отриманим результатом і витратами або ресурсами, використаними для його досягнення. При цьому

важливо розрізняти поняття «ефект» та «ефективність»: ефект відображає абсолютний результат, а ефективність показує, якою ціною цей результат був отриманий [18; 20; 23; 24; 26; 27].

Сучасні дослідники наголошують, що ефективність не можна зводити лише до фінансового результату. Вона охоплює ширше коло характеристик: продуктивність праці, якість управлінських рішень, рівень використання активів, оборотність ресурсів, прибутковість, фінансову стійкість та здатність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища [9; 21; 23; 24; 27; 29].

Таблиця 1.1 – Підходи українських науковців до трактування ефективності діяльності підприємства

Автор / джерело	Основний підхід до розуміння ефективності
А. В. Череп, Є. М. Стрілець	Ефективність розглядається як економічна категорія, що відображає співвідношення результату та витрат / ресурсів.
І. А. Чіков	Ефективність діяльності підприємства потребує комплексної оцінки фінансових показників, продуктивності праці, ресурсів та управлінських рішень.
О. М. Рац	Ефективність функціонування підприємства пов'язується з результативністю його діяльності та здатністю досягати цілей.
Н. В. Савенко	Ефективність виробництва розглядається через економічний зміст результатів і витрат, необхідних для їх отримання.
О. І. Шаманська	Акцент робиться на оцінюванні ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства.
І. П. Головенко	Ефективність функціонування підприємства оцінюється через систему методичних підходів і показників.

Джерело: узагальнено автором на основі [9; 18; 20; 24; 26; 27].

Узагальнення наведених підходів дає змогу зробити висновок, що ефективність діяльності підприємства є багаторівневою економічною характеристикою. Вона поєднує результативність, ресурсну віддачу, прибутковість і здатність підприємства забезпечувати стабільний розвиток. Для торговельного підприємства це означає необхідність оцінювати не тільки товарооборот і прибуток, а й швидкість обігу запасів, рівень витрат,

продуктивність праці, фондівдачу та фінансову стійкість [9; 18; 23; 24; 26].

У процесі дослідження важливо розмежовувати поняття результативності та ефективності. Результативність показує факт досягнення певного результату: збільшення товарообороту, отримання прибутку, розширення активів або зростання обсягів реалізації. Ефективність, на відміну від результативності, дає відповідь на питання, наскільки раціонально підприємство використало ресурси для отримання цього результату [23; 24; 26].

Наприклад, зростання товарообороту є позитивною тенденцією, однак воно не завжди означає підвищення ефективності. Якщо одночасно збільшуються витрати, зростають товарні залишки, уповільнюється оборотність запасів або знижується продуктивність праці, то підприємство може отримати більший обсяг реалізації, але нижчу ресурсну віддачу. Тому оцінювання ефективності повинно охоплювати не один показник, а систему взаємопов'язаних індикаторів [1; 2; 5; 12].

Для торговельного підприємства центральне місце у системі оцінювання займає товарооборот. Він відображає обсяг реалізації товарів, продукції, робіт і послуг, формує грошові надходження та створює базу для отримання прибутку. Водночас товарооборот необхідно аналізувати разом із собівартістю, витратами на збут, товарними запасами, оборотними активами, прибутком і рентабельністю [1; 4; 5; 12; 25].

Таким чином, ефективність діяльності торговельного підприємства можна розглядати як здатність підприємства забезпечувати стабільний товарооборот, отримувати прибуток, підтримувати платоспроможність і фінансову складову [1; 2; 5; 12; 23].

Як видно з рис. 1.1, ефективність діяльності торговельного підприємства формується під впливом кількох взаємопов'язаних складових. Результативність реалізації характеризує здатність підприємства забезпечувати товарооборот і підтримувати обсяги продажу. Прибутковість відображає, наскільки успішно підприємство перетворює реалізацію товарів у

фінансовий результат [1; 5; 12; 23].

Рисунок 1.1. – Складові ефективності діяльності торговельного підприємства. Джерело: складено автором на основі [1; 5; 12; 23; 24].

Важливою складовою є ефективність використання ресурсів, оскільки торговельне підприємство залучає до діяльності персонал, основні засоби, оборотні активи, товарні запаси та фінансові ресурси. Зростання товарообороту матиме економічний зміст лише тоді, коли воно супроводжується достатньою віддачею цих ресурсів [9; 21; 23; 27; 29].

Особливу роль відіграють товарні запаси. Вони забезпечують безперервність продажів, але водночас потребують відволікання коштів з обороту. Надмірне накопичення запасів може погіршувати ліквідність підприємства, збільшувати витрати на зберігання та уповільнювати рух грошових коштів. Тому оптимальне управління запасами є однією з передумов ефективної діяльності торговельного підприємства [2; 5; 12; 17; 25].

Фінансовий стан також є невід’ємною складовою ефективності. Підприємство може мати високі обсяги реалізації, але стикатися з проблемами платоспроможності через нестачу грошових коштів або значну дебіторську заборгованість. Саме тому оцінювання ефективності має поєднувати аналіз прибутковості, ліквідності, фінансової стійкості та оборотності активів [19; 21; 29; 30].

Ефективність діяльності торговельного підприємства формується під впливом багатьох факторів. Частина з них залежить від управлінських рішень самого підприємства, інша частина визначається зовнішнім середовищем. Такий поділ має практичне значення, оскільки внутрішні фактори підприємство може регулювати безпосередньо, тоді як до зовнішніх воно повинно адаптуватися [1; 5; 6; 10; 12].

Таблиця 1.2 – Фактори впливу на ефективність діяльності торговельного підприємства

Група факторів	Фактори	Характер впливу на ефективність
Внутрішні	Асортиментна політика	Впливає на товарооборот, попит, прибутковість окремих товарних груп
Внутрішні	Управління товарними запасами	Визначає швидкість обороту коштів, рівень ліквідності та безперервність продажів
Внутрішні	Продуктивність праці персоналу	Впливає на товарооборот і прибуток у розрахунку на одного працівника
Внутрішні	Використання основних засобів	Визначає фондівдачу, завантаження потужностей і матеріально-технічну забезпеченість
Внутрішні	Рівень витрат	Впливає на собівартість, витрати на 1 грн товарообороту та прибутковість
Внутрішні	Організація продажів і збуту	Визначає обсяги реалізації, витрати на збут і якість обслуговування покупців
Внутрішні	Фінансова дисципліна	Впливає на ліквідність, платоспроможність і своєчасність розрахунків
Зовнішні	Купівельний попит	Визначає можливості зростання товарообороту
Зовнішні	Конкуренція	Впливає на ціни, асортимент, якість продукції та збутову політику
Зовнішні	Ціни постачальників	Визначають рівень собівартості та маржинальність продукції
Зовнішні	Інфляція	Впливає на витрати, ціни реалізації та платоспроможність споживачів
Зовнішні	Логістичні умови	Впливають на витрати на збут, строки постачання та стабільність товарного забезпечення
Зовнішні	Зміна споживчих переваг	Формує потребу в оновленні асортименту та впровадженні нових товарів

Джерело: складено автором на основі [1; 5; 6; 10; 12; 17; 22].

Наведені у табл. 1.2 фактори показують, що ефективність торговельного підприємства залежить не лише від обсягів продажу, а й від якості управління асортиментом, запасами, витратами, персоналом і фінансовими ресурсами. Найбільш керованими є внутрішні фактори, оскільки саме вони можуть бути змінені через організаційні, економічні та управлінські рішення [1; 5; 10; 12; 17].

Зовнішні фактори мають інший характер впливу. Підприємство не може повністю контролювати рівень попиту, конкуренцію, інфляцію або ціни постачальників, однак може своєчасно реагувати на ці зміни. Для цього необхідно коригувати асортиментну політику, змінювати підходи до ціноутворення, удосконалювати логістику та розвивати збутові канали [6; 10; 17; 22; 28].

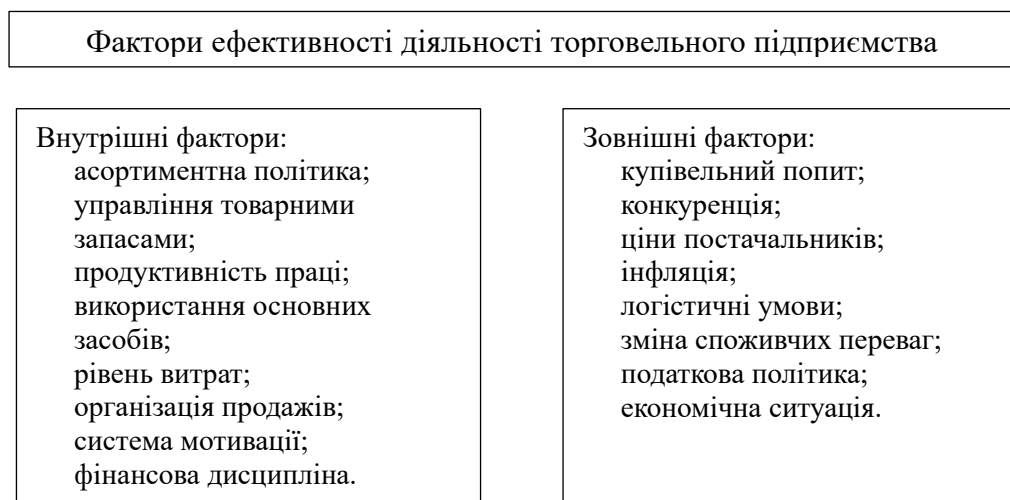

Рисунок 1.2. – Фактори впливу на ефективність діяльності торговельного підприємства. Джерело: складено автором на основі [6; 10; 17; 22; 28].

Як видно з рис. 1.2, ефективність діяльності торговельного підприємства формується на перетині внутрішнього управлінського середовища та зовнішніх ринкових умов. Внутрішні фактори визначають якість організації діяльності підприємства, а зовнішні — задають умови, у яких підприємство функціонує [6; 10; 12; 17].

Отже, торговельне підприємство повинно не лише контролювати власні

ресурси й витрати, а й постійно адаптуватися до змін попиту, конкуренції та цінового середовища. Саме така адаптивність дає змогу підтримувати товарооборот, забезпечувати прибутковість і зберігати фінансову стійкість [1; 5; 12; 19; 21].

Таким чином, ефективність діяльності торговельного підприємства є комплексною характеристикою, яка поєднує результативність реалізації, прибутковість, ресурсну віддачу, фінансову стабільність і здатність підприємства реагувати на зміни ринку. Для її об'єктивного оцінювання необхідно використовувати систему показників, що охоплює як фінансові результати, так і ефективність використання ресурсів [9; 23; 24; 26; 27].

1.2. Методичні підходи до оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства.

Оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства потребує використання системного підходу. Це пояснюється тим, що жоден окремий показник не може повністю відобразити якість функціонування підприємства. Товарооборот характеризує масштаби діяльності, прибуток – кінцевий фінансовий результат, рентабельність – рівень прибутковості, а ресурсні показники – віддачу праці, активів, основних засобів і товарних запасів [19; 21; 23; 24; 29].

Методика оцінювання ефективності повинна враховувати специфіку підприємств сфери підприємництва та торгівлі. Для таких підприємств особливе значення мають товарооборот, витрати на збут, товарні запаси, оборотні активи, продуктивність праці та рентабельність продажу. Саме ці показники дозволяють оцінити, наскільки ефективно підприємство організовує реалізацію товарів і перетворює товарооборот у прибуток [1; 2; 5; 12; 25].

У межах даної роботи оцінювання ефективності діяльності

торговельного підприємства пропонується здійснювати за такими напрямками: фінансові результати, трудові ресурси, основні засоби, оборотні активи і товарні запаси, матеріальні ресурси і витрати, рентабельність, а також інтегральна оцінка на основі КРІ [11; 19; 21; 23; 24].

Як видно з рис. 1.3, оцінювання ефективності торговельного підприємства доцільно проводити за кількома взаємопов'язаними групами показників. Така система дозволяє перейти від загальної характеристики фінансових результатів до більш глибокого аналізу ресурсної віддачі [14; 15; 16; 19; 21; 29].

Рисунок 1.3. – Система показників оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства. Джерело: складено автором на основі [11; 19; 21; 23; 24; 29].

Фінансові результати показують, який економічний результат отримує підприємство. Показники трудових ресурсів характеризують віддачу персоналу. Показники основних засобів дають змогу оцінити рівень використання матеріально-технічної бази. Оборотність оборотних активів і товарних запасів відображає швидкість перетворення ресурсів у товарооборот і грошові кошти. Показники матеріальних ресурсів та витрат дають змогу

оцінити економічність діяльності, а рентабельність показує прибутковість реалізації та використання капіталу [14; 15; 16; 19; 21; 29].

Показники фінансових результатів є базою для подальшого аналізу ефективності, однак вони не дають повного уявлення про те, наскільки раціонально використовуються ресурси підприємства. Тому наступним етапом є оцінювання ефективності використання трудових ресурсів [19; 21; 29].

Таблиця 1.3 – Основні показники оцінювання фінансових результатів торговельного підприємства

Показник	Формула / зміст	Економічне значення
Товарооборот	обсяг реалізації товарів, продукції, робіт, послуг	характеризує масштаби діяльності торговельного підприємства
Валовий прибуток	Товарооборот – Собівартість реалізації	показує результат основної діяльності після покриття собівартості
Операційний прибуток	Валовий прибуток + інші операційні доходи – операційні витрати	характеризує результат від операційної діяльності
Чистий прибуток	Прибуток до оподаткування – податок на прибуток	відображає кінцевий фінансовий результат діяльності

Джерело: складено автором на основі [14–16; 19; 21; 29].

Ефективність використання трудових ресурсів торговельного підприємства характеризує результативність праці персоналу та його внесок у формування товарообороту і прибутку. Основним показником є продуктивність праці [1; 5; 12; 19; 21]:

$$ПП = T / Ч,$$

де ПП – продуктивність праці, тис. грн/особу;

T – товарооборот, тис. грн;

Ч – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

Також доцільно використовувати показник чистого прибутку на одного працівника:

$$ЧПп = ЧП / Ч,$$

де ЧПп – чистий прибуток на одного працівника, тис. грн/особу;

ЧП – чистий прибуток, тис. грн.

Для оцінки віддачі витрат на оплату праці використовується показник товарообороту на 1 грн фонду оплати праці:

$$\text{ВФОП} = \text{T} / \text{ФОП},$$

де ВФОП – товарооборот на 1 грн фонду оплати праці, грн/грн;

ФОП – фонд оплати праці, тис. грн [19; 21; 29].

Наступною групою є показники ефективності використання основних засобів. Вони характеризують, наскільки результативно підприємство використовує свою матеріально-технічну базу. Для торговельного підприємства це має важливе значення, оскільки основні засоби забезпечують складські, виробничі, логістичні та торговельні процеси [19; 21; 29].

Основним показником є фондівіддача:

$$\text{ФВ} = \text{T} / \text{ОЗсер},$$

де ФВ – фондівіддача, грн/грн;

ОЗсер – середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.

Фондомісткість є оберненим показником до фондівіддачі:

$$\text{ФМ} = \text{ОЗсер} / \text{T}.$$

Фондоозброєність праці визначається за формулою:

$$\text{ФО} = \text{ОЗсер} / \text{Ч},$$

де ФО – фондоозброєність праці, тис. грн/особу.

Фондорентабельність показує, скільки прибутку припадає на 1 грн основних засобів:

$$\text{ФР} = \text{ЧП} / \text{ОЗсер} \times 100 \text{ \%}.$$

Для торговельного підприємства важливим є також аналіз оборотних активів і товарних запасів. Оборотні активи забезпечують безперервність діяльності підприємства, а товарні запаси є основою формування

товарообороту. Надмірні запаси можуть уповільнювати рух коштів, а недостатні — обмежувати обсяги продажу [1; 5; 12; 17; 19; 21].

Коефіцієнт оборотності оборотних активів визначається так:

$$\text{Коб.оа} = T / \text{ОАсер},$$

де ОАсер – середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.

Тривалість одного обороту оборотних активів:

$$\text{Доба} = 360 / \text{Коб.оа}.$$

Коефіцієнт оборотності товарних запасів можна визначити за формулою:

$$\text{Коб.тз} = \text{Собівартість реалізації} / \text{ТЗсер},$$

де ТЗсер – середньорічна вартість товарних запасів, тис. грн.

Тривалість одного обороту товарних запасів:

$$\text{Добтз} = 360 / \text{Коб.тз}.$$

Чим вищою є оборотність товарних запасів і чим меншою є тривалість їх обороту, тим швидше підприємство перетворює запаси у товарооборот і грошові кошти [5; 12; 17; 19].

Оцінювання ефективності використання матеріальних ресурсів і витрат дає змогу визначити, скільки товарообороту підприємство отримує з кожної гривні матеріальних витрат [16; 19; 21; 29]. Основним показником є матеріаловіддача:

$$\text{МВ} = T / \text{МЗ},$$

де МВ – матеріаловіддача, грн/грн;

МЗ – матеріальні затрати, тис. грн.

Матеріаломісткість є оберненим показником:

$$\text{ММ} = \text{МЗ} / T.$$

Для торговельного підприємства також важливо розраховувати витрати на 1 грн товарообороту:

$$В1_{грн} = \text{Витрати} / Т.$$

Цей показник характеризує, скільки витрат припадає на кожну гривню реалізації. Його зниження є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про підвищення економічності діяльності.

Окрему групу становлять показники рентабельності. Вони характеризують прибутковість діяльності підприємства та показують, наскільки ефективно підприємство перетворює товарооборот і ресурси у прибуток [19; 21; 29].

Таблиця 1.4 – Показники рентабельності торговельного підприємства

Показник	Формула	Економічне значення
Валова рентабельність продажу	Валовий прибуток / Товарооборот $\times 100\%$	показує частку валового прибутку в товарообороті
Операційна рентабельність	Операційний прибуток / Товарооборот $\times 100\%$	характеризує прибутковість операційної діяльності
Чиста рентабельність продажу	Чистий прибуток / Товарооборот $\times 100\%$	показує, скільки чистого прибутку припадає на 1 грн товарообороту
Рентабельність активів	Чистий прибуток / Середньорічні активи $\times 100\%$	характеризує ефективність використання майна підприємства
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середньорічний власний капітал $\times 100\%$	показує віддачу власних фінансових ресурсів
Рентабельність основних засобів	Чистий прибуток / Середньорічні основні засоби $\times 100\%$	характеризує прибутковість використання основних засобів

Джерело: складено автором на основі [19; 21; 29].

Показники рентабельності є одними з ключових в оцінюванні ефективності, оскільки дають змогу визначити не тільки абсолютний обсяг прибутку, а й рівень прибутковості відносно товарообороту, активів, власного капіталу та основних засобів [19; 21; 23; 29].

Оскільки окремі показники ефективності мають різні одиниці виміру і різний напрям впливу, для узагальнення результатів доцільно використовувати інтегральну оцінку. Інтегральний показник дозволяє об'єднати різні групи КРІ

в один узагальнюючий показник і порівняти рівень ефективності підприємства за роками [11; 23; 24].

Для цього всі показники поділяються на стимулятори та дестимулятори. Стимулятори — це показники, зростання яких позитивно впливає на ефективність. До них належать продуктивність праці, фондівіддача, матеріаловіддача, оборотність активів, рентабельність. Дестимулятори — це показники, зниження яких є позитивним. До них належать матеріаломісткість, витрати на 1 грн товарообороту, тривалість обороту, коефіцієнт зносу [11; 23; 24].

Для стимуляторів нормоване значення розраховується за формулою:

$$K_n = K_f / K_{\max} \times 100,$$

де K_n – нормоване значення показника;

K_f – фактичне значення показника;

$K_{\max}$ – максимальне значення показника за період дослідження.

Для дестимуляторів:

$$K_n = K_{\min} / K_f \times 100,$$

де $K_{\min}$ – мінімальне значення показника за період дослідження.

Після нормування показників визначається середнє значення за кожною групою КРІ:

$$ГКРІ = \Sigma K_n / n,$$

де ГКРІ – групова оцінка КРІ;

n – кількість показників у групі.

Інтегральний показник ефективності діяльності підприємства визначається як середнє арифметичне групових оцінок:

$$IE = (Г1 + Г2 + Г3 + Г4 + Г5) / 5,$$

де IE – інтегральний показник ефективності;

Г1–Г5 – групові оцінки ефективності за окремими напрямками.

Узагальнення різних груп показників потребує приведення їх до порівнянного вигляду, оскільки вони мають різні одиниці виміру та різний напрям впливу на ефективність. З цією метою доцільно використовувати нормування показників і розрахунок інтегральної оцінки [11; 23; 24].

Показники, зростання яких позитивно впливає на ефективність, розглядаються як стимулятори. До них належать продуктивність праці, фондоддача, матеріалоддача, оборотність активів і показники рентабельності. Показники, зменшення яких є бажаним, належать до дестимуляторів. Це матеріаломісткість, витрати на 1 грн товарообороту, тривалість обороту та коефіцієнт зносу [11; 23; 24].

Інтегральна оцінка дозволяє об'єднати окремі КРІ у загальний показник ефективності. Її використання є доцільним, оскільки підприємство може мати позитивну динаміку за одними показниками та погіршення за іншими. Саме інтегральний підхід дає змогу визначити загальний напрям змін і встановити, які групи показників потребують управлінського впливу [11; 23; 24].

Таким чином, методика оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства повинна поєднувати аналіз товарообороту, фінансових результатів, рентабельності, оборотності активів, товарних запасів, витрат і ресурсної віддачі. У подальшому дослідженні така система показників буде використана для оцінювання ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» та обґрунтування напрямів її підвищення [1; 5; 11; 12; 19; 21; 23; 24].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

2.1. Загальна характеристика та фінансовий аналіз діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

Оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства потребує попереднього дослідження його організаційно-економічних особливостей, масштабів діяльності, ресурсного забезпечення, динаміки активів, капіталу, доходів і фінансових результатів. Саме ці показники дають змогу визначити загальний стан підприємства, виявити тенденції його розвитку та сформуванню інформаційну основу для подальшого аналізу ефективності.

Об'єктом дослідження у кваліфікаційній роботі є товариство з обмеженою відповідальністю «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР». Згідно з фінансовою звітністю, підприємство зареєстроване у Вінницькій області, Жмеринському районі, м. Жмеринка, вул. Софії Тобілевич, буд. 3. Код підприємства за ЄДРПОУ — 43084178 .

ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» є суб'єктом господарювання, діяльність якого пов'язана з виробництвом, реалізацією та просуванням м'ясної продукції на ринку. У межах даної кваліфікаційної роботи підприємство розглядається як суб'єкт підприємництва та торгівлі, оскільки його діяльність безпосередньо пов'язана з формуванням товарообороту, організацією продажів, управлінням товарними запасами, розрахунками з покупцями та постачальниками, а також отриманням прибутку від реалізації продукції і товарів.

Для торговельного підприємства основним результативним показником діяльності є товарооборот, який відображає обсяг реалізації товарів, продукції,

робіт і послуг. Тому в подальшому аналізі показник чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг розглядається як товарооборот (виручка від реалізації товарів). За формою №2 цей показник відповідає рядку 2000 фінансової звітності.

Для загальної оцінки розвитку підприємства доцільно проаналізувати основні техніко-економічні показники його діяльності за 2023–2025 роки. Результати розрахунків наведено в табл. 2.1.

Дані табл. 2.1 свідчать про суттєве зростання масштабів діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» у 2023–2025 роках. Товарооборот підприємства збільшився з 1 479 751 тис. грн у 2023 році до 5 768 785 тис. грн у 2025 році. Це свідчить про активне розширення обсягів реалізації товарів та продукції підприємства.

Підприємство протягом усього аналізованого періоду було прибутковим. Чистий прибуток зріс з 32 873 тис. грн у 2023 році до 549 930 тис. грн у 2025 році. Позитивна динаміка чистого прибутку свідчить про покращення загальних фінансових результатів діяльності підприємства.

Значне зростання чисельності працівників – з 533 осіб у 2023 році до 1726 осіб у 2025 році — свідчить про розширення господарської діяльності та збільшення потреби у трудових ресурсах. Продуктивність праці у 2024 році зросла до 3432,0 тис. грн/особу, однак у 2025 році дещо знизилася до 3342,3 тис. грн/особу. Це означає, що темпи зростання персоналу у 2025 році були вищими, ніж темпи приросту товарообороту.

Вартість основних засобів підприємства протягом 2023–2025 років істотно збільшилася. Разом з тим фондівіддача знизилася з 10,71 грн/грн у 2023 році до 6,45 грн/грн у 2025 році. Це свідчить про те, що підприємство активно нарощувало матеріально-технічну базу, однак ефективність використання основних засобів потребує подальшої уваги.

Показники рентабельності мають позитивну динаміку. Валова рентабельність продажу зросла з 16,98 % у 2023 році до 22,48 % у 2025 році, а чиста рентабельність продажу – з 2,22 % до 9,53 %.

Таблиця 2.1 – Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 роки

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2024/2023	2024/2023	2024/2023,	2024/2023,
1. Товарооборот / виручка від реалізації товарів, тис. грн	1 479 751	3 329 014	5 768 785	1 849 263	2 439 771	124,97	73,29
2. Собівартість реалізованих товарів, тис. грн	1 228 450	2 616 326	4 471 954	1 387 876	1 855 628	112,98	70,92
3. Валовий прибуток, тис. грн	251 301	712 688	1 296 831	461 387	584 143	183,60	81,96
4. Адміністративні витрати, тис. грн	80 920	65 006	118 799	-15 914	53 793	-19,67	82,75
5. Витрати на збут, тис. грн	136 533	316 012	520 702	179 479	204 690	131,45	64,77
6. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	40 614	332 957	664 951	292 343	331 994	719,81	99,71
7. Чистий прибуток, тис. грн	32 873	272 847	549 930	239 974	277 083	730,00	101,55
8. Матеріальні затрати, тис. грн	1 760 447	3 404 332	3 723 313	1 643 885	318 981	93,38	9,37
9. Матеріаловіддача, грн/грн	0,84	0,98	1,55	0,14	0,57	16,34	58,44
10. Матеріаломісткість, грн/грн	1,19	1,02	0,65	-0,17	-0,38	-14,04	-36,89
11. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	533	970	1 726	437	756	81,99	77,94
12. Продуктивність праці одного працівника, тис. грн/особу	2 776,3	3 432,0	3 342,3	655,7	-89,7	23,62	-2,61
13. Фонд оплати праці, тис. грн	143 989	224 177	463 181	80 188	239 004	55,69	106,61
14. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн	270,1	231,1	268,4	-39,0	37,2	-14,45	16,12
15. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	138 140,0	419 555,5	894 215,0	281 415,5	474 659,5	203,72	113,13
16. Фондовіддача, грн/грн	10,71	7,93	6,45	-2,78	-1,48	-25,93	-18,70
17. Фондорентабельність, %	23,80	65,03	61,50	41,24	-3,53	173,28	-5,43
18. Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	118 424,0	323 387,0	542 188,0	204 963,0	218 801,0	173,08	67,66
19. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, об.	12,50	10,29	10,64	-2,20	0,35	-17,62	3,36
20. Оборотність товарних запасів, об.	78,15	45,08	41,98	-33,08	-3,10	-42,32	-6,87
21. Витрати на 1 грн товарообороту, грн	0,83	0,79	0,78	-0,04	-0,01	-5,33	-1,36
22. Валова рентабельність продажу, %	16,98	21,41	22,48	4,43	1,07	x	x
23. Чиста рентабельність продажу, %	2,22	8,20	9,53	5,97	1,34	x	x
24. Рентабельність активів, %	11,40	33,58	36,40	22,18	2,82	x	x
25. Рентабельність власного капіталу, %	13,69	39,78	44,65	26,10	4,87	x	x

Джерело: складено та розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 роки [34; 35].

Це підтверджує, що підприємство не лише збільшувало обсяги реалізації, а й покращувало прибутковість своєї діяльності.

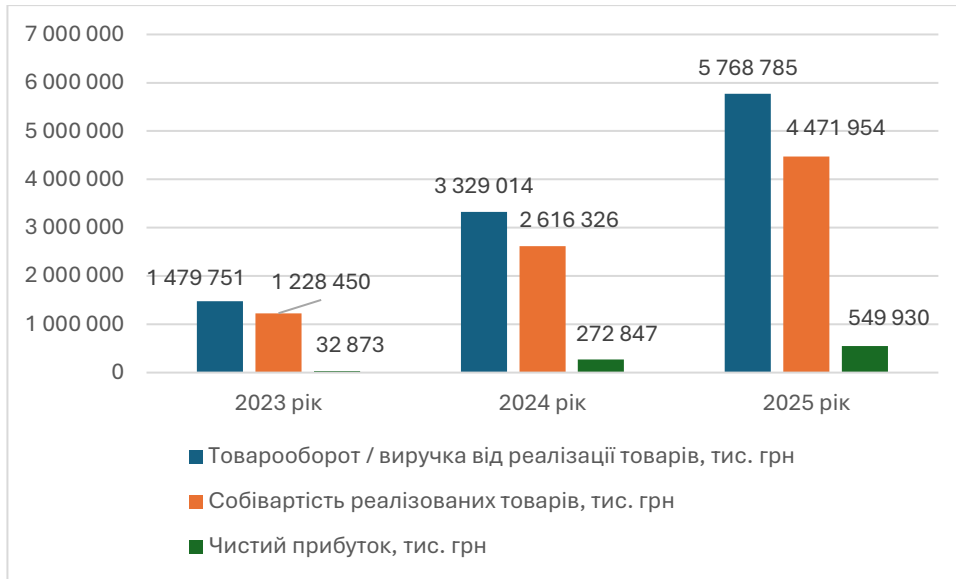

Рисунок 2.1. – Динаміка товарообороту, собівартості та чистого прибутку ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

Далі проаналізуємо склад, динаміку активів та джерела формування на ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР», що і наведено в наступних таблицях 2.2-2.3.

Дані табл. 2.2 свідчать про суттєве зростання активів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» у 2023–2025 рр. Загальна вартість активів збільшилася з 392 443 тис. грн у 2023 році до 1 788 928 тис. грн у 2025 році. Найбільше зростання відбулося за рахунок необоротних активів, зокрема основних засобів, вартість яких у 2025 році становила 1 116 210 тис. грн.

Оборотні активи також мали позитивну динаміку: їх обсяг зріс із 178 030 тис. грн у 2023 році до 615 632 тис. грн у 2025 році. Для підприємства сфери підприємництва та торгівлі це має важливе значення, оскільки оборотні активи забезпечують безперервність операційної діяльності, формування товарних запасів, розрахунки з покупцями та підтримання платоспроможності.

Дані табл. 2.3 показують, що основним джерелом формування активів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» є власний капітал. Його обсяг збільшився з 335 793 тис. грн у 2023 році до 1 427 190 тис. грн у 2025 році.

Таблиця 2.2. – Аналіз складу та динаміки активів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Показники	Код рядка	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
					2024/2023	2024/2023	2024/2023,	2024/2023,
Всього активів, тис. грн	1300	392 443	1 232 831	1 788 928	840 388	556 097	214,14	45,11
Необоротні активи, тис. грн	1095	214 413	764 087	1 173 296	549 674	409 209	256,36	53,56
Незавершені капітальні інвестиції, тис. грн	1005	47 517	91 867	57 086	44 350	-34 781	93,34	-37,86
Основні засоби, тис. грн	1010	166 891	672 220	1 116 210	505 329	443 990	302,79	66,05
Оборотні активи, тис. грн	1195	178 030	468 744	615 632	290 714	146 888	163,29	31,34
Запаси, тис. грн	1100	92 748	232 375	263 798	139 627	31 423	150,54	13,52
Кошти в розрахунках, тис. грн	1125–1155	57 327	176 179	231 860	118 852	55 681	207,32	31,60
Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн	1165	25 687	45 562	102 001	19 875	56 439	77,37	123,87
Інші оборотні активи, тис. грн	1170, 1190	2 268	14 628	17 973	12 360	3 345	544,97	22,87

Джерело: складено та розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 роки [34; 35]

Таблиця 2.3. – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Показники	Код рядка	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
					2024/2023	2024/2023	2024/2023,	2024/2023,
Всього джерел формування активів, тис. грн	1900	392 443	1 232 831	1 788 928	840 388	556 097	214,14	45,11
Власний капітал, тис. грн	1495	335 793	1 035 910	1 427 190	700 117	391 280	208,50	37,77
Зареєстрований капітал, тис. грн	1400	139 393	617 555	603 510	478 162	-14 045	343,03	-2,27
Додатковий капітал, тис. грн	1410	156 847	105 955	0	-50 892	-105 955	-32,45	-100,00
Нерозподілений прибуток, тис. грн	1420	39 553	312 400	823 680	272 847	511 280	689,83	163,66
Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн	1595	5 450	0	18 744	-5 450	18 744	-100,00	x
Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	1695	51 200	196 921	342 994	145 721	146 073	284,61	74,18

Джерело: складено та розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 роки [34; 35]

Найбільший приріст забезпечено за рахунок нерозподіленого прибутку, що свідчить про прибуткову діяльність підприємства та накопичення власних фінансових ресурсів.

Поточні зобов'язання також зростали: з 51 200 тис. грн у 2023 році до 342 994 тис. грн у 2025 році. Це свідчить про збільшення обсягів короткострокових розрахунків підприємства з контрагентами. Водночас частка власного капіталу залишається високою, тому підприємство можна охарактеризувати як фінансово стійке та менш залежне від позикових джерел фінансування.

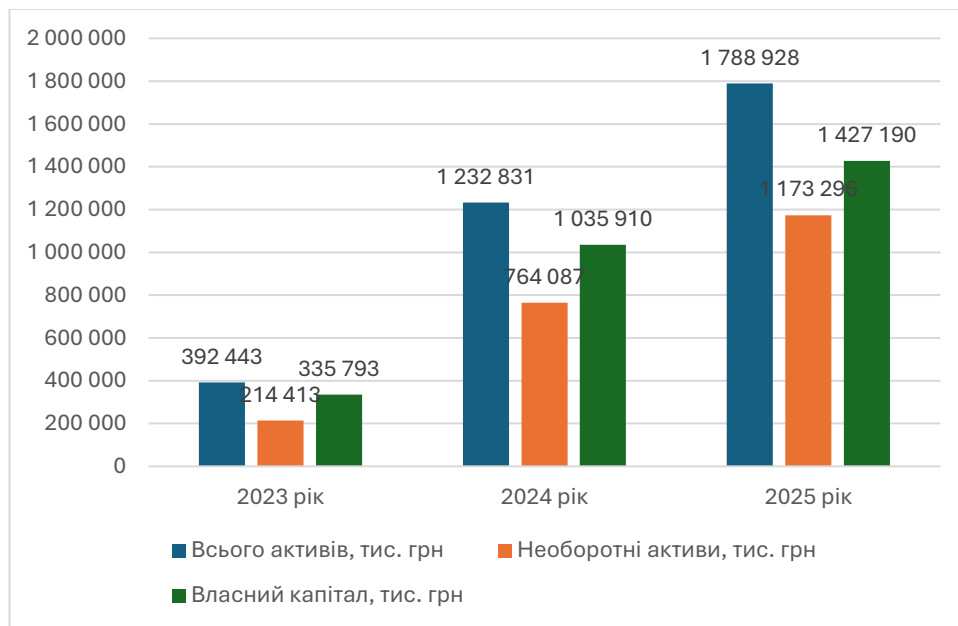

Рисунок 2.2 – Динаміка активів і власного капіталу ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Як видно з рис. 2.2, протягом 2023–2025 рр. ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» суттєво збільшило загальний обсяг активів, необоротних активів та власного капіталу. Така динаміка свідчить про розширення майнового потенціалу підприємства, зміцнення його фінансової бази та зростання масштабів діяльності. Особливо помітним є збільшення необоротних активів, що пов'язано з нарощуванням основних засобів підприємства.

Після аналізу складу активів і джерел їх формування доцільно перейти до оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Це зумовлено тим,

що для підприємства сфери підприємництва та торгівлі важливим є не лише наявність достатнього обсягу майна, а й здатність своєчасно виконувати поточні фінансові зобов'язання перед постачальниками, бюджетом, працівниками та іншими контрагентами.

Особливість діяльності торговельного підприємства полягає у постійному русі оборотних активів: товарних запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів. Тому ліквідність є одним із ключових показників фінансового стану, оскільки вона характеризує можливість підприємства швидко перетворювати активи у грошові кошти та забезпечувати безперервність господарської діяльності.

Оцінювання ліквідності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» здійснено на основі показників оборотних активів, поточних зобов'язань, власного оборотного капіталу та коефіцієнтів поточної, швидкої й абсолютної ліквідності. Результати розрахунків наведено в табл. 2.4.

Дані табл. 2.4 свідчать, що ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» протягом 2023–2025 рр. зберігало платоспроможність. Власний оборотний капітал підприємства мав додатне значення в усі роки, що означає наявність власних джерел для фінансування поточної діяльності.

Коефіцієнт поточної ліквідності знизився з 3,48 у 2023 році до 1,79 у 2025 році. Незважаючи на зниження, у 2025 році показник залишався в межах нормативного значення. Це свідчить про те, що підприємство мало достатній обсяг оборотних активів для покриття поточних зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також зменшився — з 1,67 у 2023 році до 1,03 у 2025 році. Його значення залишається прийнятним, що свідчить про здатність підприємства погашати короткострокові зобов'язання не лише за рахунок запасів, а й за рахунок більш мобільних активів.

Таблиця 2.4. – Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Показники	Нормативне значення	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення	
					2024/2023	2024/2023
Оборотні активи, тис. грн	збільшення	178 030	468 744	615 632	290 714	146 888
Поточні зобов'язання, тис. грн	зменшення	51 200	196 921	342 994	145 721	146 073
Власний оборотний капітал, тис. грн	> 0	126 830	271 823	272 638	144 993	815
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,5–2,0	3,48	2,38	1,79	-1,10	-0,59
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7–1,0	1,67	1,20	1,03	-0,47	-0,17
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2–0,35	0,50	0,23	0,30	-0,27	0,07

Джерело: складено та розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 роки [34; 35]

Таблиця 2.5. – Показники фінансової стійкості ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Показники	Код рядка	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення	
					2024/2023	2024/2023
Власний капітал, тис. грн	збільшення	335 793	1 035 910	1 427 190	700 117	391 280
Зобов'язання, тис. грн	контроль зростання	56 650	196 921	361 738	140 271	164 817
Коефіцієнт автономії	> 0,5	0,86	0,84	0,80	-0,02	-0,04
Коефіцієнт фінансової залежності	< 2,0	1,17	1,19	1,25	0,02	0,06
Коефіцієнт фінансового ризику	< 1,0	0,17	0,19	0,25	0,02	0,06
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,2–0,5	0,38	0,26	0,19	-0,12	-0,07
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	> 0,1	0,71	0,58	0,44	-0,13	-0,14

Джерело: складено та розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 роки [34; 35]

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2025 році становив 0,30, що відповідає нормативному рівню. Це є позитивною ознакою для підприємства сфери підприємництва та торгівлі, оскільки наявність достатнього обсягу грошових коштів забезпечує своєчасність розрахунків із постачальниками, бюджетом та іншими контрагентами.

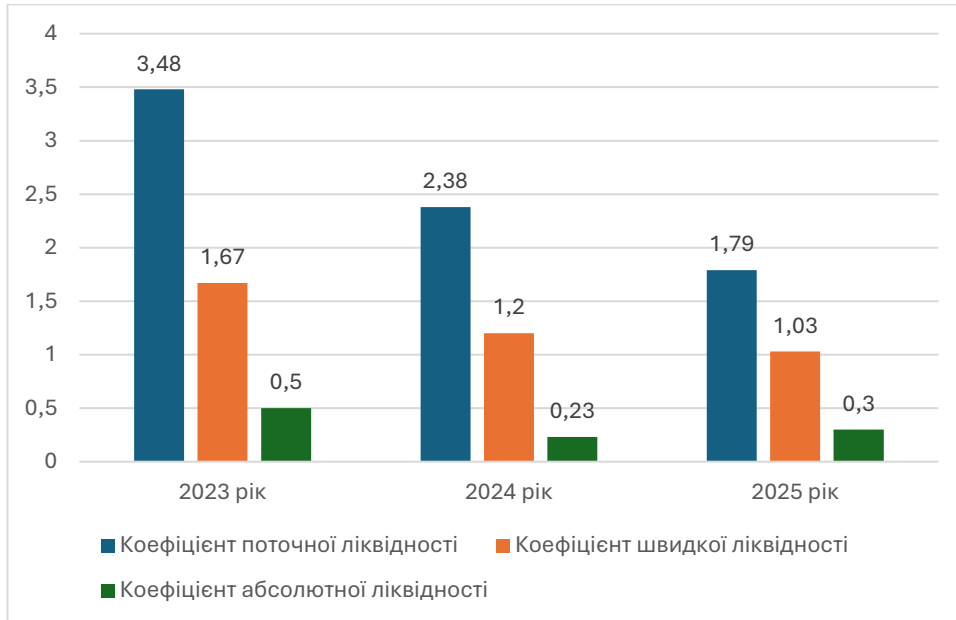

Рисунок 2.3. – Динаміка показників ліквідності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Як видно з рис. 2.3, показники ліквідності підприємства у 2023–2025 рр. мали тенденцію до зниження. Основною причиною цього є швидке зростання поточних зобов'язань. Водночас значення коефіцієнтів залишаються достатніми для підтримання платоспроможності підприємства.

Окрім ліквідності та платоспроможності, важливим напрямом фінансового аналізу є оцінка фінансової стійкості підприємства. Якщо ліквідність характеризує здатність підприємства виконувати короткострокові зобов'язання, то фінансова стійкість показує, наскільки підприємство залежить від власних і позикових джерел фінансування.

Для торговельного підприємства фінансова стійкість має важливе значення, оскільки стабільність джерел фінансування впливає на можливість підтримувати необхідний рівень товарних запасів, здійснювати закупівлі,

виконувати зобов'язання перед постачальниками та забезпечувати безперервність товарообороту. Висока частка власного капіталу свідчить про фінансову незалежність підприємства, тоді як надмірне зростання зобов'язань може підвищувати фінансові ризики.

З метою оцінки фінансової стійкості ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» розраховано коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу та коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом. Результати розрахунків подано в табл. 2.5.

Дані табл. 2.5 показують, що ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» має достатній рівень фінансової стійкості. Коефіцієнт автономії протягом 2023–2025 рр. перевищував нормативне значення 0,5. У 2023 році він становив 0,86, у 2024 році – 0,84, а у 2025 році – 0,80. Це означає, що основна частина активів підприємства фінансувалася за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової залежності у 2025 році становив 1,25, що також відповідає нормативному рівню. Це свідчить про невисоку залежність підприємства від позикових джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансового ризику зріс з 0,17 у 2023 році до 0,25 у 2025 році. Незважаючи на збільшення, його значення залишається нижчим за 1,0, що свідчить про прийнятний рівень боргового навантаження.

Водночас коефіцієнт маневреності власного капіталу знизився з 0,38 у 2023 році до 0,19 у 2025 році. Це пояснюється зростанням частки необоротних активів у майні підприємства. Для підприємства сфери торгівлі така тенденція потребує уваги, оскільки надмірна концентрація капіталу в необоротних активах може знижувати гнучкість фінансування поточної діяльності.

Отже, фінансовий аналіз показав, що ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» має достатній рівень ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Підприємство характеризується високою часткою власного капіталу, позитивним власним оборотним капіталом та прийнятним рівнем поточної ліквідності. Разом з тим у 2023–2025 рр. спостерігається зростання поточних

зобов'язань і зниження маневреності власного капіталу, що потребує подальшого контролю з боку керівництва підприємства.

За результатами проведеного фінансового аналізу можна зробити висновок, що ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» у 2023–2025 рр. характеризувалося зростанням масштабів діяльності, збільшенням майнового потенціалу та достатнім рівнем фінансової стійкості. Підприємство має значну частку власного капіталу у структурі джерел фінансування, що позитивно характеризує його фінансову незалежність. Разом з тим спостерігається зростання поточних зобов'язань, що потребує постійного контролю за ліквідністю та платоспроможністю.

Для підприємства сфери підприємництва та торгівлі особливо важливим є підтримання достатнього рівня оборотних активів, оскільки саме вони забезпечують формування товарних запасів, розрахунки з покупцями та постачальниками, а також безперервність товарообороту. За даними балансу, у 2025 році оборотні активи ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» становили 615632 тис. грн, а грошові кошти та їх еквіваленти – 102001 тис. грн, що свідчить про наявність ресурсів для забезпечення поточної діяльності підприємства.

Отже, фінансовий стан ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» можна оцінити як задовільний. Підприємство є платоспроможним, фінансово стійким і має позитивну динаміку розвитку. Водночас зниження окремих показників ліквідності та маневреності власного капіталу свідчить про необхідність подальшого контролю за структурою активів і джерел їх формування. Наступним етапом дослідження є оцінювання ефективності діяльності підприємства, яке передбачає аналіз товарообороту, витрат, прибутковості, рентабельності та ефективності використання ресурсів.

2.2. Оцінювання ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

Ефективність діяльності торговельного підприємства визначається не лише наявністю фінансових ресурсів і стабільним фінансовим станом, а передусім здатністю підприємства забезпечувати зростання товарообороту, отримувати прибуток, раціонально використовувати активи, трудові ресурси, основні засоби та оборотний капітал. Для підприємства сфери підприємництва та торгівлі ключовим показником результативності є товарооборот, оскільки саме він відображає обсяг реалізації товарів, продукції, робіт і послуг та формує основу для отримання прибутку.

У фінансовій звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» показник товарообороту відповідає чистому доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг. За даними звітності, у 2023 році цей показник становив 1479751 тис. грн, у 2024 році – 3329014 тис. грн, а у 2025 році – 5768785 тис. грн .

Першим етапом оцінювання ефективності є аналіз формування фінансових результатів підприємства. Він дає змогу визначити, як зміна товарообороту, собівартості, адміністративних витрат, витрат на збут та інших складових вплинула на кінцевий фінансовий результат.

Таблиця 2.6. – Аналіз формування і динаміки фінансових результатів діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Показники	Код рядка	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
					2024/2023	2024/2023	2024/2023,	2024/2023,
Товарооборот / виручка від реалізації товарів, тис. грн	2000	1 479 751	3 329 014	5 768 785	1 849 263	2 439 771	124,97	73,29
Собівартість реалізованих товарів, тис. грн	2050	1 228 450	2 616 326	4 471 954	1 387 876	1 855 628	112,98	70,92
Валовий прибуток, тис. грн	2090	251 301	712 688	1 296 831	461 387	584 143	183,60	81,96
Інші операційні доходи, тис. грн	2120	8 221	1 363	7 621	-6 858	6 258	-83,42	459,13
Адміністративні витрати, тис. грн	2130	80 920	65 006	118 799	-15 914	53 793	-19,67	82,75
Витрати на збут, тис. грн	2150	136 533	316 012	520 702	179 479	204 690	131,45	64,77
Інші операційні витрати, тис. грн	2180	1 455	0	0	-1 455	0	-100,00	x
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	2190	40 614	332 957	664 951	292 343	331 994	719,81	99,71
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	2290	40 484	332 977	671 040	292 493	338 063	722,49	101,53
Чистий прибуток, тис. грн	2350	32 873	272 847	549 930	239 974	277 083	730,00	101,55

Джерело: складено та розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 роки [34; 35]

Витрати на збут у 2023–2025 рр. зросли з 136533 тис. грн до 520702 тис. грн. Для торговельного підприємства такі витрати є важливими, оскільки вони пов'язані з організацією реалізації, просуванням товарів, логістикою, роботою з покупцями та забезпеченням товарообороту. Водночас їх зростання потребує подальшого контролю, оскільки надмірне збільшення витрат на збут може негативно впливати на прибутковість діяльності підприємства.

Чистий прибуток підприємства збільшився з 32873 тис. грн у 2023 році до 549930 тис. грн у 2025 році. Це свідчить про прибуткову діяльність ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» та покращення кінцевого фінансового результату.

Разом з тим абсолютне зростання товарообороту і прибутку не дає повного уявлення про ефективність діяльності підприємства, оскільки не показує, наскільки раціонально використовуються наявні ресурси. Тому відповідно до методичних підходів, розглянутих у підрозділі 1.2, подальше оцінювання ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» доцільно здійснювати за такими напрямками: ефективність використання трудових ресурсів, основних засобів, оборотних активів і товарних запасів, матеріальних ресурсів і витрат, а також рентабельність діяльності підприємства.

Такий підхід дає змогу оцінити не лише кінцевий фінансовий результат, а й те, за рахунок яких ресурсів підприємство забезпечує зростання товарообороту та прибутку. Узагальнення результатів за окремими групами показників надалі буде використано для формування системи КРІ та розрахунку інтегрального показника ефективності діяльності підприємства.

Першим напрямом ресурсної оцінки є аналіз ефективності використання трудових ресурсів. Для підприємства сфери підприємництва та торгівлі персонал має важливе значення, оскільки забезпечує організацію продажів, управління товарними запасами, логістику, взаємодію з покупцями та виконання інших операційних процесів. Ефективність використання трудових ресурсів доцільно оцінювати за допомогою показників продуктивності праці, чистого прибутку на одного працівника, середньорічної заробітної плати та товарообороту на 1 грн фонду оплати праці (табл. 2.7.).

Таблиця 2.7. – Показники ефективності використання трудових ресурсів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2024/2023	2024/2023	2024/2023,	2024/2023,
Товарооборот, тис. грн	1 479 751	3 329 014	5 768 785	1 849 263	2 439 771	124,97	73,29
Чистий прибуток, тис. грн	32 873	272 847	549 930	239 974	277 083	730,00	101,55
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	533	970	1 726	437	756	81,99	77,94
Фонд оплати праці, тис. грн	143 989	224 177	463 181	80 188	239 004	55,69	106,61
Продуктивність праці, тис. грн/особу	2 776,3	3 432,0	3 342,3	655,7	-89,7	23,62	-2,61
Чистий прибуток на одного працівника, тис. грн/особу	61,7	281,3	318,6	219,6	37,3	356,05	13,27
Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн	270,1	231,1	268,4	-39,0	37,2	-14,45	16,12
Товарооборот на 1 грн фонду оплати праці, грн/грн	10,28	14,85	12,46	4,57	-2,39	44,52	-16,12

Джерело: складено та розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 роки [34; 35]

Дані табл. 2.7 свідчать, що у 2023–2025 рр. ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» суттєво збільшило чисельність працівників. У 2023 році на підприємстві працювало 533 особи, у 2024 році — 970 осіб, а у 2025 році — 1726 осіб. Зростання чисельності персоналу свідчить про розширення масштабів діяльності підприємства та збільшення потреби у трудових ресурсах.

Продуктивність праці у 2024 році порівняно з 2023 роком зросла з 2776,3 тис. грн/особу до 3432,0 тис. грн/особу, тобто на 655,7 тис. грн/особу, або на 23,62 %. Це свідчить про підвищення результативності використання трудових ресурсів у 2024 році. Однак у 2025 році продуктивність праці знизилася до 3342,3 тис. грн/особу, що на 89,7 тис. грн/особу менше, ніж у 2024 році. Така динаміка пояснюється тим, що темпи зростання чисельності працівників у 2025 році були дещо вищими, ніж темпи приросту товарообороту.

Водночас чистий прибуток на одного працівника мав стійку позитивну динаміку. У 2023 році він становив 61,7 тис. грн/особу, у 2024 році – 281,3 тис. грн/особу, а у 2025 році – 318,6 тис. грн/особу. Це свідчить про підвищення кінцевої результативності використання персоналу, оскільки кожен працівник у середньому забезпечував більший обсяг чистого фінансового результату.

Фонд оплати праці зріс із 143989 тис. грн у 2023 році до 463181 тис. грн у 2025 році. При цьому середньорічна заробітна плата одного працівника у 2025 році становила 268,4 тис. грн, що майже відповідає рівню 2023 року. Показник товарообороту на 1 грн фонду оплати праці у 2024 році зріс до 14,85 грн/грн, але у 2025 році знизився до 12,46 грн/грн. Це свідчить про певне зниження віддачі витрат на оплату праці у 2025 році.

Отже, ефективність використання трудових ресурсів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» у цілому можна оцінити позитивно, оскільки підприємство нарощувало товарооборот і чистий прибуток у розрахунку на одного працівника. Разом з тим зниження продуктивності праці та товарообороту на 1 грн фонду оплати праці у 2025 році вказує на необхідність підвищення результативності використання персоналу.

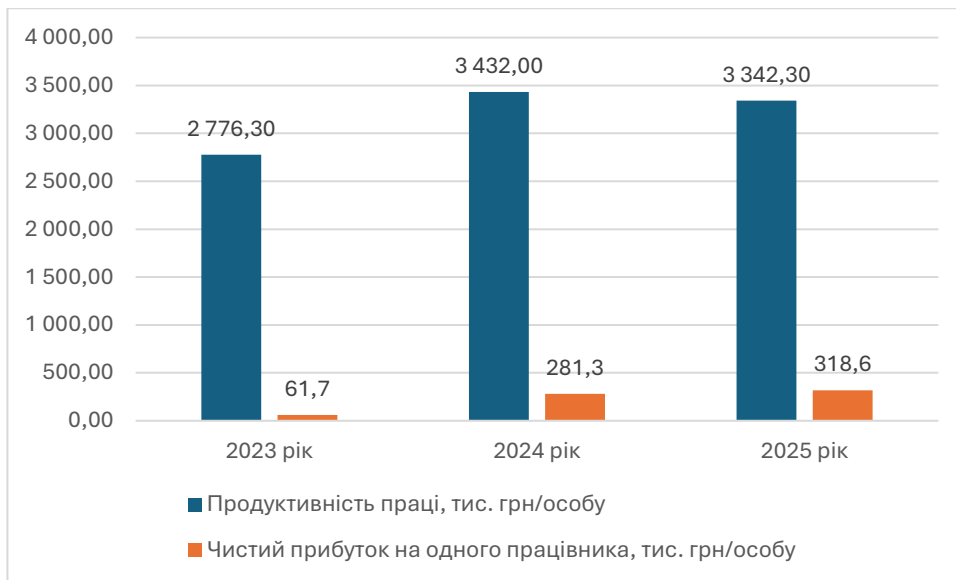

Рисунок 2.4. – Динаміка продуктивності праці та чистого прибутку на одного працівника ТОВ «М’ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Як видно з рис. 2.4, продуктивність праці у 2024 році зросла, однак у 2025 році дещо знизилася. Водночас чистий прибуток на одного працівника постійно збільшувався, що свідчить про покращення кінцевої результативності використання трудових ресурсів підприємства

Наступним напрямом оцінювання ефективності діяльності підприємства є аналіз використання основних засобів. Основні засоби формують матеріально-технічну базу підприємства та забезпечують можливість здійснення виробничо-торговельних, складських, логістичних і допоміжних процесів. Для ТОВ «М’ЯСНИЙ МАЙСТЕР» цей напрям аналізу є особливо важливим, оскільки протягом 2023–2025 рр. підприємство суттєво нарощувало вартість основних засобів.

Ефективність використання основних засобів доцільно оцінювати за допомогою показників фондівдачі, фондомісткості, фондоозброєності, фондорентабельності та коефіцієнта зносу. Результати розрахунків наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8. – Показники ефективності використання основних засобів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2024/2023	2024/2023	2024/2023,	2024/2023,
Товарооборот, тис. грн	1 479 751	3 329 014	5 768 785	1 849 263	2 439 771	124,97	73,29
Чистий прибуток, тис. грн	32 873	272 847	549 930	239 974	277 083	730,00	101,55
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	138 140,0	419 555,5	894 215,0	281 415,5	474 659,5	203,72	113,13
Фондовіддача, грн/грн	10,71	7,93	6,45	-2,78	-1,48	-25,93	-18,70
Фондомісткість, грн/грн	0,09	0,13	0,16	0,03	0,03	35,02	22,98
Фондоозброєність праці, тис. грн/особу	259,2	432,5	518,1	173,3	85,6	66,87	19,80
Фондорентабельність, %	23,80	65,03	61,50	41,24	-3,53	173,28	-5,43
Коефіцієнт зносу основних засобів, %	29,08	16,99	19,81	-12,09	2,82	-41,56	16,57

Джерело: складено та розраховано автором

Дані табл. 2.8 свідчать, що середньорічна вартість основних засобів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» протягом 2023–2025 рр. суттєво зросла. У 2023 році вона становила 138140,0 тис. грн, у 2024 році — 419555,5 тис. грн, а у 2025 році — 894215,0 тис. грн. Таке зростання свідчить про активне розширення матеріально-технічної бази підприємства.

Разом з тим фондovіддача мала тенденцію до зниження. У 2023 році на 1 грн основних засобів припадало 10,71 грн товарообороту, у 2024 році — 7,93 грн, а у 2025 році — 6,45 грн. Зменшення фондovіддачі свідчить про те, що темпи зростання основних засобів були вищими, ніж темпи зростання товарообороту. Це означає, що оновлена матеріально-технічна база ще не забезпечила відповідного приросту віддачі.

Фондомісткість, навпаки, зросла з 0,09 грн/грн у 2023 році до 0,16 грн/грн у 2025 році. Це підтверджує збільшення обсягу основних засобів, необхідних для формування 1 грн товарообороту. Для підприємства це є сигналом про необхідність підвищення інтенсивності використання основних засобів.

Фондоозброєність праці зросла з 259,2 тис. грн/особу у 2023 році до 518,1 тис. грн/особу у 2025 році. Така динаміка є позитивною, оскільки свідчить про підвищення забезпеченості працівників основними засобами. Водночас зниження продуктивності праці у 2025 році показує, що зростання технічної забезпеченості персоналу не повністю трансформувалося у приріст результативності праці.

Фондорентабельність у 2024 році зросла до 65,03 %, однак у 2025 році знизилася до 61,50 %. Незважаючи на зниження, показник залишався значно вищим, ніж у 2023 році. Це свідчить про те, що основні засоби загалом забезпечували прибуткову діяльність підприємства, але у 2025 році ефективність їх використання дещо зменшилася.

Коефіцієнт зносу основних засобів у 2025 році становив 19,81 %, що є прийнятним рівнем. Порівняно з 2023 роком рівень зносу зменшився, що свідчить про оновлення основних засобів підприємства.

Отже, аналіз показників ефективності використання основних засобів показав, що ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» активно нарощує матеріально-технічну базу та має достатньо низький рівень зносу основних засобів. Водночас зниження фондівдачі та зростання фондомісткості свідчать про необхідність підвищення ефективності використання основних засобів, що може бути одним із резервів підвищення загальної ефективності діяльності підприємства.

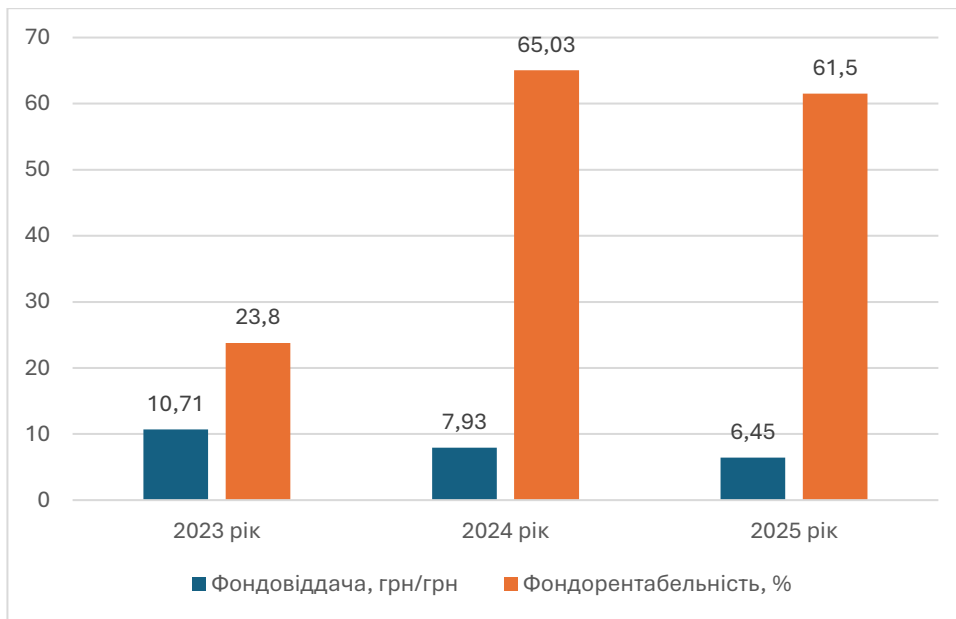

Рисунок 2.5. – Динаміка фондівдачі та фондорентабельності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Як видно з рис. 2.5, фондівдача підприємства протягом 2023–2025 рр. знижувалася, тоді як фондорентабельність після суттєвого зростання у 2024 році дещо зменшилася у 2025 році. Це свідчить про неоднозначну динаміку ефективності використання основних засобів: підприємство отримувало прибуток від їх використання, однак віддача основних засобів у формуванні товарообороту знижувалася.

Наступним напрямом оцінювання ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» є аналіз використання оборотних активів і товарних запасів. Для підприємства сфери підприємництва та торгівлі оборотні активи мають ключове значення, оскільки саме вони забезпечують безперервність

товарообороту, формування запасів, розрахунки з покупцями та постачальниками, а також підтримання поточної платоспроможності.

Особливу увагу слід приділити товарним запасам, оскільки вони безпосередньо пов'язані з обсягом реалізації. Надмірне накопичення запасів може призводити до уповільнення оборотності коштів, а недостатній їх рівень — до втрати частини товарообороту. Тому ефективність використання оборотних активів і товарних запасів доцільно оцінювати за показниками оборотності, тривалості одного обороту та коефіцієнта завантаження оборотних активів.

Таблиця 2.9. – Показники ефективності використання оборотних активів і товарних запасів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2024/2023	2024/2023	2024/2023,	2024/2023,
Товарооборот, тис. грн	1 479 751	3 329 014	5 768 785	1 849 263	2 439 771	124,97	73,29
Собівартість реалізованих товарів, тис. грн	1 228 450	2 616 326	4 471 954	1 387 876	1 855 628	112,98	70,92
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	118 424,0	323 387,0	542 188,0	204 963,0	218 801,0	173,08	67,66
Середньорічна вартість запасів, тис. грн	59 008,5	162 561,5	248 086,5	103 553,0	85 525,0	175,49	52,61
Середньорічна вартість товарних запасів, тис. грн	15 719,0	58 043,5	106 530,5	42 324,5	48 487,0	269,26	83,54
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, об.	12,50	10,29	10,64	-2,20	0,35	-17,62	3,36
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	28,81	34,97	33,84	6,16	-1,14	21,38	-3,25
Коефіцієнт завантаження оборотних активів, грн/грн	0,080	0,097	0,094	0,017	-0,003	21,38	-3,25
Коефіцієнт оборотності запасів, об.	20,82	16,09	18,03	-4,72	1,93	-22,69	12,00
Тривалість одного обороту запасів, днів	17,29	22,37	19,97	5,08	-2,40	29,35	-10,71
Коефіцієнт оборотності товарних запасів, об.	78,15	45,08	41,98	-33,08	-3,10	-42,32	-6,87
Тривалість одного обороту товарних запасів, днів	4,61	7,99	8,58	3,38	0,59	73,38	7,38

Джерело: складено та розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Дані табл. 2.9 свідчать, що середньорічна вартість оборотних активів підприємства зросла з 118424,0 тис. грн у 2023 році до 542188,0 тис. грн у 2025 році. Це свідчить про розширення обсягу ресурсів, які забезпечують поточну діяльність підприємства, формування запасів, розрахунки з контрагентами та підтримання товарообороту.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2023 році становив 12,50 оборотів, у 2024 році знизився до 10,29 оборотів, а у 2025 році дещо зріс до 10,64 оборотів. Зниження оборотності у 2024 році означає, що оборотні активи використовувалися менш інтенсивно, ніж у 2023 році. У 2025 році ситуація частково покращилася, однак показник залишився нижчим за рівень 2023 року.

Тривалість одного обороту оборотних активів збільшилася з 28,81 дня у 2023 році до 34,97 дня у 2024 році, а у 2025 році скоротилася до 33,84 дня. Отже, у 2025 році підприємство дещо прискорило оборотність оборотних активів порівняно з 2024 роком, проте не досягло рівня 2023 року.

Середньорічна вартість товарних запасів у 2023–2025 рр. зросла з 15719,0 тис. грн до 106530,5 тис. грн. Така динаміка свідчить про суттєве збільшення обсягу товарних ресурсів підприємства. Водночас коефіцієнт оборотності товарних запасів зменшився з 78,15 оборотів у 2023 році до 41,98 оборотів у 2025 році. Це означає, що товарні запаси почали обертатися повільніше.

Тривалість одного обороту товарних запасів збільшилася з 4,61 дня у 2023 році до 8,58 дня у 2025 році. Для торговельного підприємства така тенденція потребує уваги, оскільки уповільнення оборотності товарних запасів може призводити до додаткового відволікання коштів в запаси та зниження гнучкості поточної діяльності.

Отже, аналіз ефективності використання оборотних активів і товарних запасів показав, що підприємство суттєво нарощувало оборотні ресурси, однак швидкість їх обороту знизилася порівняно з 2023 роком. Це свідчить про наявність резервів підвищення ефективності управління оборотними активами та товарними запасами, зокрема через оптимізацію обсягів запасів,

прискорення реалізації товарів і покращення контролю за оборотністю поточних активів.

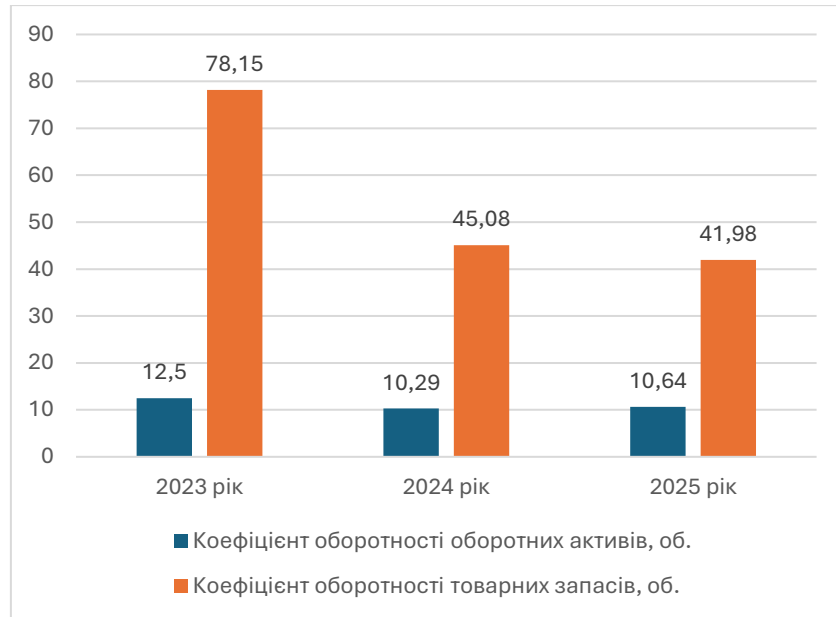

Рисунок 2.6. – Динаміка оборотності оборотних активів і товарних запасів ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Як видно з рис. 2.6, оборотність оборотних активів у 2025 році дещо покращилася порівняно з 2024 роком, однак залишалася нижчою, ніж у 2023 році. Оборотність товарних запасів протягом усього періоду знижувалася, що свідчить про уповільнення руху товарних ресурсів і необхідність удосконалення управління запасами.

Наступним напрямом оцінювання ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» є аналіз використання матеріальних ресурсів і витрат. Для підприємства сфери підприємництва та торгівлі цей напрям має важливе значення, оскільки ефективність діяльності залежить не лише від обсягу товарообороту, а й від рівня витрат, необхідних для його забезпечення.

Матеріальні затрати, собівартість реалізованих товарів, адміністративні витрати та витрати на збут безпосередньо впливають на формування прибутку підприємства. Тому для оцінювання ефективності використання матеріальних ресурсів і витрат доцільно розрахувати матеріаловіддачу, матеріаломісткість, собівартість на 1 грн товарообороту, витрати на 1 грн товарообороту та витрати на збут на 1 грн товарообороту.

Таблиця 2.10. – Показники ефективності використання матеріальних ресурсів і витрат ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2024/2023	2024/2023	2024/2023,	2024/2023,
Товарооборот, тис. грн	1 479 751	3 329 014	5 768 785	1 849 263	2 439 771	124,97	73,29
Собівартість реалізованих товарів, тис. грн	1 228 450	2 616 326	4 471 954	1 387 876	1 855 628	112,98	70,92
Матеріальні затрати, тис. грн	1 760 447	3 404 332	3 723 313	1 643 885	318 981	93,38	9,37
Адміністративні витрати, тис. грн	80 920	65 006	118 799	-15 914	53 793	-19,67	82,75
Витрати на збут, тис. грн	136 533	316 012	520 702	179 479	204 690	131,45	64,77
Матеріаловіддача, грн/грн	0,84	0,98	1,55	0,14	0,57	16,34	58,44
Матеріаломісткість, грн/грн	1,19	1,02	0,65	-0,17	-0,38	-14,04	-36,89
Собівартість на 1 грн товарообороту, грн/грн	0,83	0,79	0,78	-0,04	-0,01	-5,33	-1,36
Витрати на збут на 1 грн товарообороту, грн/грн	0,092	0,095	0,090	0,003	-0,005	2,88	-4,92
Адміністративні витрати на 1 грн товарообороту, грн/грн	0,055	0,020	0,021	-0,035	0,001	-64,28	5,46

Джерело: складено та розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Дані табл. 2.10 свідчать, що матеріальні затрати підприємства у 2023–2025 рр. зросли з 1760447 тис. грн до 3723313 тис. грн. Водночас темпи їх зростання у 2025 році були значно нижчими, ніж темпи зростання товарообороту. Це позитивно вплинуло на показники ефективності використання матеріальних ресурсів.

Матеріаловіддача зросла з 0,84 грн/грн у 2023 році до 1,55 грн/грн у 2025 році. Це означає, що на кожен гривню матеріальних затрат підприємство у 2025 році отримувало 1,55 грн товарообороту. Зростання матеріаловіддачі є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про підвищення результативності використання матеріальних ресурсів.

Матеріаломісткість, навпаки, зменшилася з 1,19 грн/грн у 2023 році до 0,65 грн/грн у 2025 році. Це означає, що для формування 1 грн товарообороту підприємство у 2025 році витратило менше матеріальних ресурсів, ніж у попередні роки. Така динаміка свідчить про підвищення економічності діяльності підприємства.

Собівартість на 1 грн товарообороту також мала тенденцію до зниження: з 0,83 грн/грн у 2023 році до 0,78 грн/грн у 2025 році. Це позитивна тенденція, оскільки зменшення частки собівартості у товарообороті сприяє зростанню валового прибутку.

Витрати на збут на 1 грн товарообороту у 2023 році становили 0,092 грн/грн, у 2024 році зросли до 0,095 грн/грн, а у 2025 році знизилися до 0,090 грн/грн. Це свідчить про те, що у 2025 році підприємство змогло частково підвищити результативність витрат на збут. Водночас абсолютне зростання витрат на збут залишається значним, тому цей напрям потребує подальшого контролю.

Адміністративні витрати на 1 грн товарообороту зменшилися з 0,055 грн/грн у 2023 році до 0,021 грн/грн у 2025 році. Це означає, що управлінські витрати зростали повільніше, ніж обсяги реалізації, що позитивно характеризує організацію адміністративних процесів на підприємстві.

Отже, аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів і витрат

показав позитивну динаміку більшості показників. Підприємство підвищило матеріаловіддачу, зменшило матеріаломісткість і собівартість на 1 грн товарообороту. Разом з тим витрати на збут залишаються важливим напрямом подальшого контролю, оскільки саме вони безпосередньо пов'язані з організацією продажів і формуванням товарообороту.

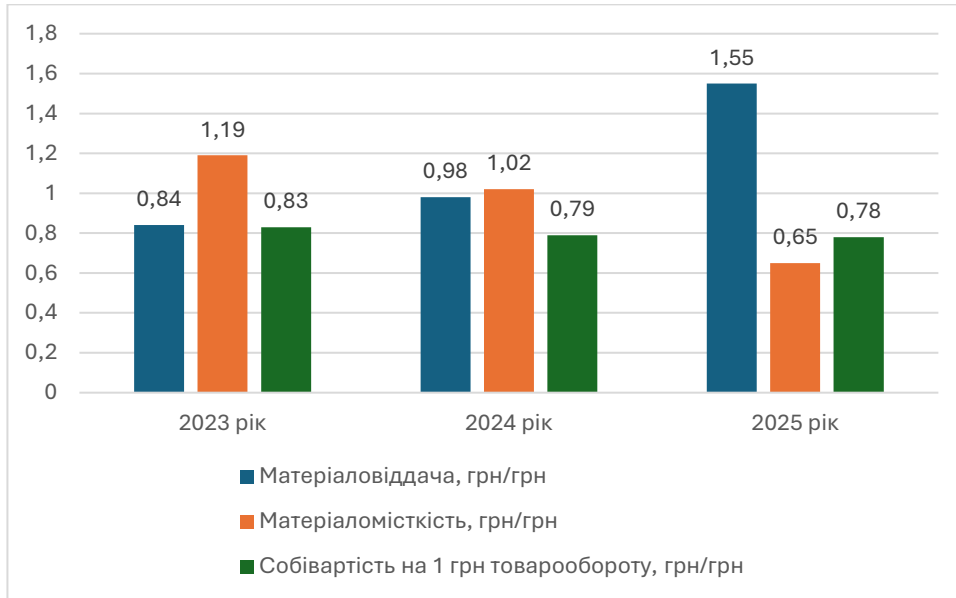

Рисунок 2.7. – Динаміка матеріаловіддачі, матеріаломісткості та собівартості на 1 грн товарообороту ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Як видно з рис. 2.7, у 2023–2025 рр. матеріаловіддача підприємства зростала, а матеріаломісткість і собівартість на 1 грн товарообороту знижувалися. Така динаміка свідчить про підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів і витрат у діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».

Результати розрахунку показників рентабельності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11. – Показники рентабельності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2024/2023	2024/2023	2024/2023,	2024/2023,
Валова рентабельність продажу, %	16,98	21,41	22,48	4,43	1,07	26,08	5,00
Операційна рентабельність, %	2,74	10,00	11,53	7,26	1,53	264,39	15,25
Чиста рентабельність продажу, %	2,22	8,20	9,53	5,97	1,34	268,95	16,31
Рентабельність активів, %	11,40	33,58	36,40	22,18	2,82	194,55	8,41
Рентабельність власного капіталу, %	13,69	39,78	44,65	26,10	4,87	190,62	12,24
Рентабельність основних засобів, %	23,80	65,03	61,50	41,24	-3,53	173,28	-5,43
Рентабельність оборотних активів, %	27,76	84,37	101,43	56,61	17,06	203,92	20,22

Джерело: складено та розраховано за даними форми №1 «Баланс» і форми №2 «Звіт про фінансові результати» ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Дані табл. 2.11 свідчать про підвищення рівня рентабельності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» у 2023–2025 рр. Валова рентабельність продажу зросла з 16,98 % у 2023 році до 22,48 % у 2025 році. Це означає, що частка валового прибутку в товарообороті підприємства збільшилася, тобто основна діяльність стала більш прибутковою.

Операційна рентабельність також мала позитивну динаміку. У 2023 році вона становила 2,74 %, у 2024 році — 10,00 %, а у 2025 році — 11,53 %. Зростання цього показника свідчить про покращення результативності операційної діяльності підприємства та підвищення здатності формувати прибуток після покриття адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

Чиста рентабельність продажу збільшилася з 2,22 % у 2023 році до 9,53 % у 2025 році. Це є позитивною тенденцією, оскільки підприємство отримувало більше чистого прибутку з кожної гривні товарообороту. Для торговельного підприємства це особливо важливо, адже зростання товарообороту повинно супроводжуватися не лише збільшенням обсягів реалізації, а й підвищенням кінцевої прибутковості.

Рентабельність активів зросла з 11,40 % у 2023 році до 36,40 % у 2025 році. Це свідчить про підвищення ефективності використання майна підприємства. Рентабельність власного капіталу також збільшилася — з 13,69 % до 44,65 %, що характеризує високу віддачу власних фінансових ресурсів.

Водночас рентабельність основних засобів у 2025 році дещо знизилася порівняно з 2024 роком: з 65,03 % до 61,50 %. Це можна пояснити значним зростанням вартості основних засобів, темпи якого були вищими за темпи приросту чистого прибутку. Така тенденція потребує подальшої уваги, оскільки підприємству необхідно забезпечувати більш ефективне використання оновленої матеріально-технічної бази.

Для наочного відображення динаміки прибутковості доцільно побудувати рисунок.

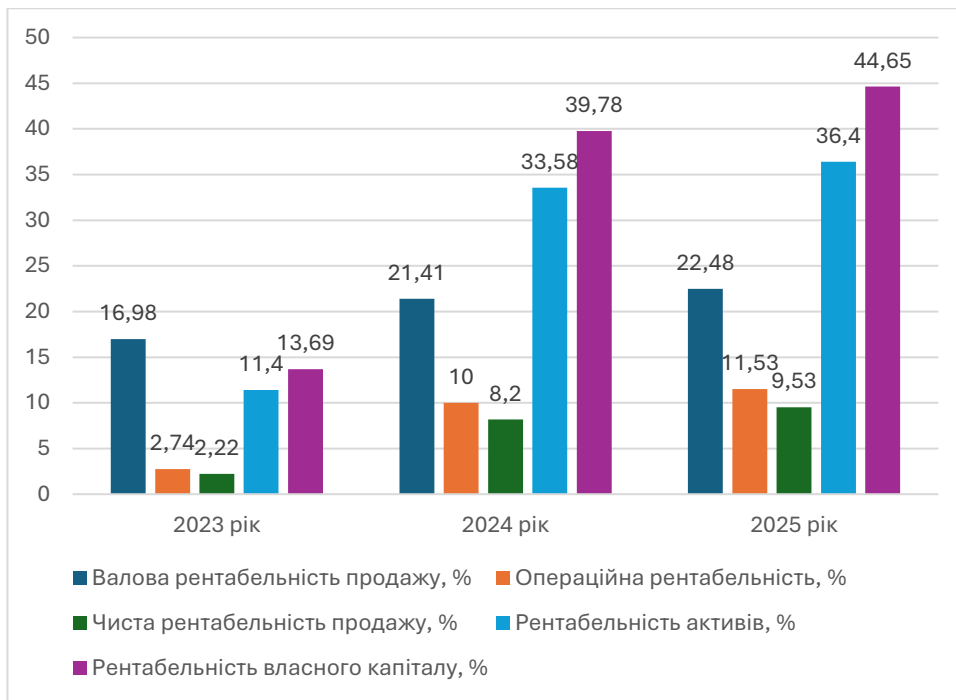

Рисунок 2.8. – Динаміка показників рентабельності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Як видно з рис. 2.8, усі основні показники рентабельності підприємства протягом 2023–2025 рр. мали тенденцію до зростання. Найбільш суттєво підвищилися рентабельність активів і рентабельність власного капіталу, що свідчить про покращення ефективності використання ресурсів підприємства. Загалом динаміка показників рентабельності підтверджує, що ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» є прибутковим підприємством і поступово підвищує ефективність своєї діяльності.

Проведений аналіз показав, що ефективність діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» формується під впливом різних груп показників: трудових ресурсів, основних засобів, оборотних активів, товарних запасів, матеріальних ресурсів, витрат і рентабельності. Окремі показники мають позитивну динаміку, зокрема чистий прибуток на одного працівника, матеріаловіддача та показники рентабельності. Водночас спостерігається зниження фондівіддачі, уповільнення оборотності товарних запасів і зменшення продуктивності праці у 2025 році порівняно з 2024 роком.

Для узагальнення результатів оцінювання доцільно сформувати систему

КРІ, яка дозволить комплексно оцінити ефективність діяльності підприємства за основними напрямками. До системи КРІ включено найбільш показові індикатори, які характеризують ефективність використання трудових ресурсів, основних засобів, оборотних активів і товарних запасів, матеріальних ресурсів і витрат, а також прибутковість діяльності підприємства.

Таблиця 2.12. – Система КРІ для інтегральної оцінки ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

Група КРІ	Показник	Характер впливу
Трудові ресурси	Продуктивність праці	Стимулятор
	Чистий прибуток на одного працівника	Стимулятор
	Товарооборот на 1 грн фонду оплати праці	Стимулятор
Основні засоби	Фондовіддача	Стимулятор
	Фондорентабельність	Стимулятор
	Коефіцієнт зносу основних засобів	Дестимулятор
Оборотні активи і товарні запаси	Оборотність оборотних активів	Стимулятор
	Тривалість обороту оборотних активів	Дестимулятор
	Оборотність товарних запасів	Стимулятор
	Тривалість обороту товарних запасів	Дестимулятор
Матеріальні ресурси і витрати	Матеріаловіддача	Стимулятор
	Матеріаломісткість	Дестимулятор
	Собівартість на 1 грн товарообороту	Дестимулятор
	Витрати на збут на 1 грн товарообороту	Дестимулятор
Рентабельність	Валова рентабельність продажу	Стимулятор
	Операційна рентабельність	Стимулятор
	Чиста рентабельність продажу	Стимулятор
	Рентабельність активів	Стимулятор
	Рентабельність власного капіталу	Стимулятор

Джерело: складено автором.

Оскільки обрані показники мають різні одиниці виміру, для їх узагальнення використано нормування. Для показників-стимуляторів, зростання яких позитивно впливає на ефективність діяльності підприємства, нормоване значення визначено як відношення фактичного значення показника до максимального значення за досліджуваний період. Для показників-дестимуляторів, зниження яких є позитивною тенденцією, нормоване значення визначено як відношення мінімального значення показника до фактичного

значення.

Результати нормування КРІ за групами наведено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13. – Нормовані значення КРІ ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр., %

Група КРІ	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Трудові ресурси	56,50	96,10	93,76
Основні засоби	65,01	91,35	80,19
Оборотні активи і товарні запаси	100,00	70,02	69,43
Матеріальні ресурси і витрати	75,15	80,11	100,00
Рентабельність	36,91	89,87	100,00

Джерело: розраховано автором.

Дані табл. 2.13 свідчать, що у 2023 році найкращою була група показників, пов'язана з оборотними активами і товарними запасами, оскільки оборотність запасів була найвищою, а тривалість обороту — найменшою. Однак у 2024–2025 рр. ця група показників погіршилася, що свідчить про уповільнення оборотності оборотних активів і товарних запасів.

За групою трудових ресурсів найвище нормоване значення спостерігалось у 2024 році, що пояснюється зростанням продуктивності праці та товарообороту на 1 грн фонду оплати праці. У 2025 році оцінка дещо знизилася, що пов'язано зі зменшенням продуктивності праці та віддачі фонду оплати праці.

Група показників основних засобів мала найкраще значення у 2024 році, однак у 2025 році оцінка знизилася через падіння фондівіддачі та фондорентабельності. Це підтверджує висновок про необхідність підвищення ефективності використання оновленої матеріально-технічної бази підприємства.

Найкраща динаміка спостерігається за групами матеріальних ресурсів і рентабельності. У 2025 році вони досягли 100 %, що свідчить про покращення матеріаловіддачі, зниження матеріаломісткості, зменшення собівартості на 1 грн товарообороту та підвищення прибутковості діяльності підприємства.

Для узагальнення отриманих результатів розраховано інтегральний показник ефективності діяльності підприємства. Його визначено як середнє арифметичне групових оцінок КРІ.

Таблиця 2.14. – Інтегральний показник ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Група КРІ	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Трудові ресурси	56,50	96,10	93,76
Основні засоби	65,01	91,35	80,19
Оборотні активи і товарні запаси	100,00	70,02	69,43
Матеріальні ресурси і витрати	75,15	80,11	100,00
Рентабельність	36,91	89,87	100,00
Інтегральний показник ефективності, %	66,71	85,49	88,68

Джерело: розраховано автором.

Дані табл. 2.14 свідчать, що інтегральний показник ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» зріс із 66,71 % у 2023 році до 85,49 % у 2024 році та 88,68 % у 2025 році. Така динаміка підтверджує загальне підвищення ефективності діяльності підприємства за досліджуваний період.

Разом з тим зростання інтегрального показника не було рівномірним за всіма напрямками. У 2025 році найсильнішими сторонами діяльності підприємства були рентабельність та ефективність використання матеріальних ресурсів і витрат. Найслабшими залишилися показники оборотності оборотних активів і товарних запасів, а також ефективність використання основних засобів. Саме ці напрями доцільно розглядати як основні резерви підвищення ефективності діяльності підприємства у наступному розділі.

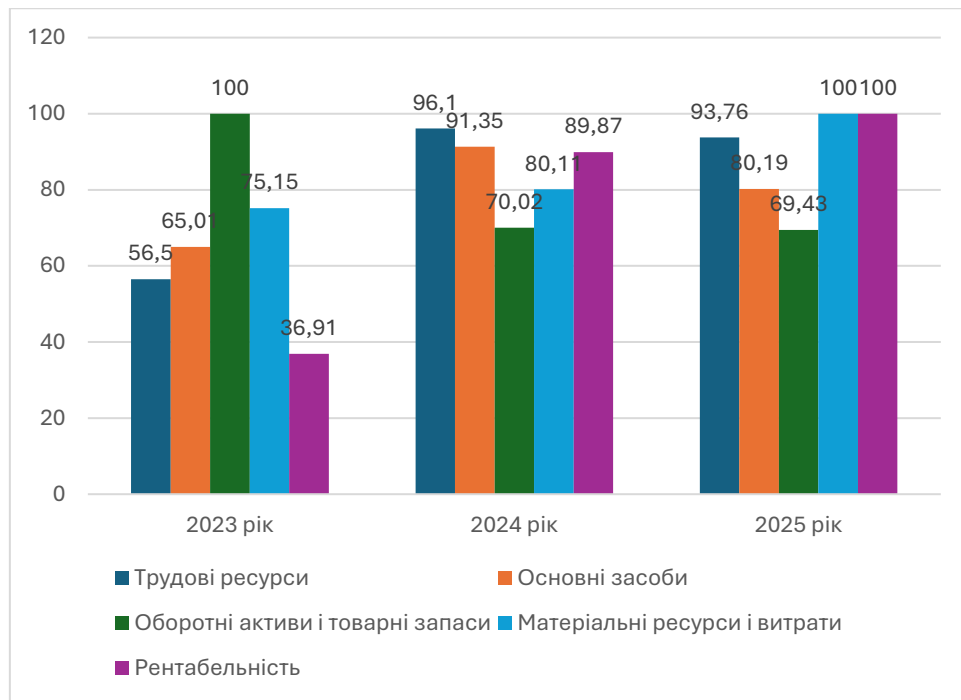

Рисунок 2.9. – Пелюсткова діаграма групових КРІ ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

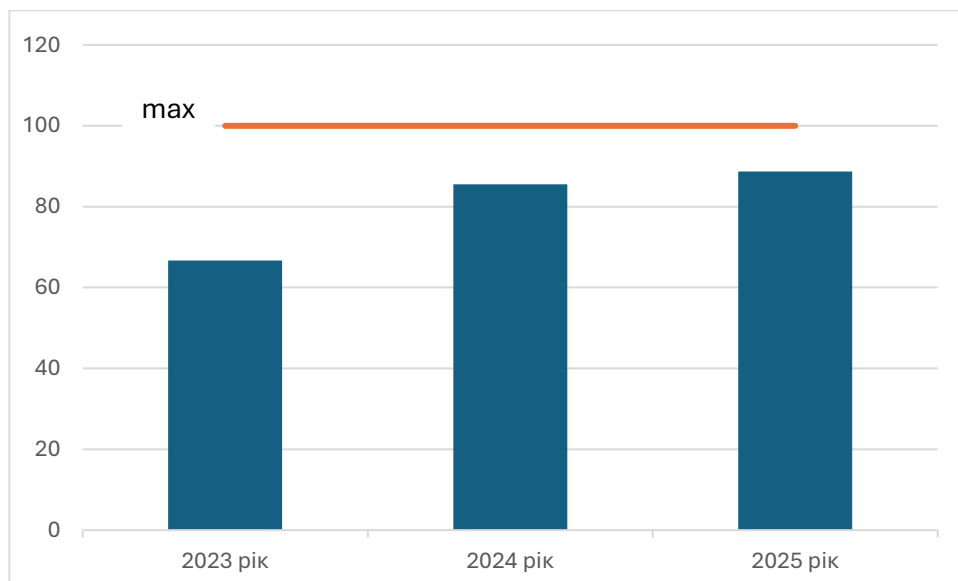

Рисунок 2.10. – Динаміка інтегрального показника ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр.

Як видно з рис. 2.10, інтегральний показник ефективності діяльності підприємства протягом 2023–2025 рр. мав тенденцію до зростання. Це означає, що загальна ефективність діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» підвищувалася. Водночас результати пелюсткової діаграми показують, що не

всі напрями розвивалися однаково: найкращі значення у 2025 році отримано за рентабельністю та матеріальними ресурсами, тоді як оборотні активи, товарні запаси й основні засоби потребують подальшого вдосконалення.

Отже, проведене оцінювання ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр. показало, що підприємство загалом демонструє позитивну динаміку розвитку. Протягом аналізованого періоду відбулося суттєве зростання товарообороту, валового прибутку, операційного прибутку та чистого прибутку. Це свідчить про розширення масштабів господарської діяльності та покращення фінансових результатів підприємства.

Аналіз ефективності використання трудових ресурсів показав, що чисельність працівників підприємства суттєво зросла, а чистий прибуток на одного працівника мав стійку позитивну динаміку. Водночас у 2025 році спостерігалось певне зниження продуктивності праці та товарообороту на 1 грн фонду оплати праці, що свідчить про необхідність підвищення результативності використання персоналу.

Оцінювання ефективності використання основних засобів показало, що підприємство активно нарощувало матеріально-технічну базу. Середньорічна вартість основних засобів істотно зросла, а коефіцієнт зносу залишався на прийнятному рівні. Разом з тим фондівіддача мала тенденцію до зниження, що вказує на недостатньо інтенсивне використання оновлених основних засобів і потребує подальшого управлінського контролю.

Аналіз оборотних активів і товарних запасів показав, що підприємство збільшувало обсяг оборотних ресурсів, необхідних для забезпечення поточної діяльності. Проте оборотність товарних запасів знизилася, а тривалість їх обороту збільшилася. Для торговельного підприємства це є важливим проблемним моментом, оскільки уповільнення оборотності запасів може призводити до відволікання коштів з обороту та зниження гнучкості операційної діяльності.

Позитивною є динаміка показників ефективності використання матеріальних ресурсів і витрат. Матеріалівіддача зросла, матеріаломісткість

знизилася, а собівартість на 1 грн товарообороту мала тенденцію до скорочення. Це свідчить про підвищення економічності діяльності підприємства та покращення співвідношення між товарооборотом і витратами.

Показники рентабельності також підтверджують підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР». У 2023–2025 рр. зросли валова рентабельність продажу, операційна рентабельність, чиста рентабельність продажу, рентабельність активів і рентабельність власного капіталу. Це означає, що підприємство не лише нарощувало обсяги реалізації, а й підвищувало прибутковість використання ресурсів.

Розрахунок інтегрального показника ефективності показав загальне покращення діяльності підприємства. Його значення зросло з 66,71 % у 2023 році до 85,49 % у 2024 році та 88,68 % у 2025 році. Отже, загальний рівень ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» протягом аналізованого періоду підвищувався.

Разом з тим результати аналізу дозволили визначити проблемні напрями, які потребують подальшого вдосконалення. До них належать зниження фондівіддачі, уповільнення оборотності товарних запасів, зменшення продуктивності праці у 2025 році та зростання витрат на збут в абсолютному вимірі. Саме ці напрями доцільно розглядати як основні резерви підвищення ефективності діяльності підприємства.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать, що ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» є прибутковим і фінансово стійким підприємством, яке нарощує товарооборот і покращує загальний рівень ефективності. Водночас для подальшого підвищення ефективності необхідно обґрунтувати заходи, спрямовані на прискорення оборотності товарних запасів, підвищення фондівіддачі, покращення продуктивності праці та оптимізацію витрат на збут. У наступному розділі буде проведено факторний аналіз і прогнозування основних показників ефективності, що дозволить обґрунтувати напрями їх підвищення.

РОЗДІЛ 3

ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

3.1. Обґрунтування резервів підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

Проведений у другому розділі аналіз показав, що ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» у 2023–2025 рр. демонструвало позитивну динаміку розвитку: зростали товарооборот, чистий прибуток, рентабельність, власний капітал та інтегральний показник ефективності діяльності. Водночас було виявлено окремі проблемні напрями, які стримують подальше підвищення ефективності підприємства. До них належать зниження фондівіддачі, уповільнення оборотності товарних запасів, зниження продуктивності праці у 2025 році порівняно з 2024 роком, а також зростання витрат на збут в абсолютному вимірі.

Для більш глибокого обґрунтування резервів підвищення ефективності діяльності підприємства доцільно провести факторний аналіз основних результативних показників. Факторний аналіз дозволяє визначити, за рахунок яких саме чинників відбулася зміна товарообороту та чистого прибутку, а також встановити, які напрями мають найбільший потенціал для покращення.

Першим етапом є факторний аналіз товарообороту підприємства. Для торговельного підприємства товарооборот є ключовим результативним показником, оскільки саме він характеризує обсяг реалізації товарів, продукції, робіт і послуг та формує основу для отримання прибутку.

Залежність товарообороту від трудових ресурсів можна подати за формулою:

$$T = Ч \times ПП,$$

де Т – товарооборот підприємства, тис. грн;

Ч – середньооблікова чисельність працівників, осіб;

ПП – продуктивність праці одного працівника, тис. грн/особу.

Продуктивність праці визначається за формулою:

$$ПП = T / Ч.$$

У 2023 році продуктивність праці становила:

$$ПП_{2023} = 1\,479\,751 / 533 = 2\,776,3 \text{ тис. грн/особу.}$$

У 2024 році:

$$ПП_{2024} = 3\,329\,014 / 970 = 3\,432,0 \text{ тис. грн/особу.}$$

У 2025 році:

$$ПП_{2025} = 5\,768\,785 / 1\,726 = 3\,342,3 \text{ тис. грн/особу.}$$

Отже, у 2024 році продуктивність праці зросла порівняно з 2023 роком, однак у 2025 році дещо знизилася порівняно з 2024 роком.

Для визначення впливу факторів на зміну товарообороту застосуємо метод ланцюгових підстановок.

Зміна товарообороту за рахунок зміни чисельності працівників визначається за формулою:

$$\Delta T_{\text{ч}} = (Ч_1 - Ч_0) \times ПП_0.$$

Зміна товарообороту за рахунок зміни продуктивності праці визначається за формулою:

$$\Delta T_{\text{пп}} = Ч_1 \times (ПП_1 - ПП_0).$$

Загальна зміна товарообороту:

$$\Delta T = \Delta T_{\text{ч}} + \Delta T_{\text{пп}}.$$

Розрахунок впливу факторів на зміну товарообороту у 2024 році

порівняно з 2023 роком

Загальна зміна товарообороту становила:

$$\Delta T = 3\,329\,014 - 1\,479\,751 = 1\,849\,263 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни чисельності працівників:

$$\Delta T_{\text{ч}} = (970 - 533) \times 2\,776,3 = 437 \times 2\,776,3 = 1\,213\,229 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни продуктивності праці:

$$\Delta T_{\text{пп}} = 970 \times (3\,432,0 - 2\,776,3) = 970 \times 655,7 = 636\,034 \text{ тис. грн.}$$

Перевірка:

$$1\,213\,229 + 636\,034 = 1\,849\,263 \text{ тис. грн.}$$

Отже, у 2024 році зростання товарообороту було забезпечено як збільшенням чисельності працівників, так і підвищенням продуктивності праці. Основний вплив мало збільшення чисельності персоналу, яке забезпечило приріст товарообороту на 1 213 229 тис. грн. Підвищення продуктивності праці додатково збільшило товарооборот на 636 034 тис. грн.

Розрахунок впливу факторів на зміну товарообороту у 2025 році порівняно з 2024 роком

Загальна зміна товарообороту становила:

$$\Delta T = 5\,768\,785 - 3\,329\,014 = 2\,439\,771 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни чисельності працівників:

$$\Delta T_{\text{ч}} = (1\,726 - 970) \times 3\,432,0 = 756 \times 3\,432,0 = 2\,594\,572 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни продуктивності праці:

$$\Delta T_{\text{пп}} = 1\,726 \times (3\,342,3 - 3\,432,0) = 1\,726 \times (-89,7) = -154\,801 \text{ тис. грн.}$$

Перевірка:

$2\,594\,572 - 154\,801 = 2\,439\,771$ тис. грн.

Отже, у 2025 році товарооборот підприємства зріс на 2 439 771 тис. грн. Приріст був забезпечений переважно за рахунок збільшення чисельності працівників, що дало позитивний ефект у сумі 2 594 572 тис. грн. Водночас зниження продуктивності праці мало негативний вплив і зменшило можливий приріст товарообороту на 154 801 тис. грн.

Результати факторного аналізу зміни товарообороту узагальнено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1. – Факторний аналіз зміни товарообороту ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за рахунок чисельності працівників і продуктивності праці

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	2024 р. до 2023 р.	2025 р. до 2024 р.
Товарооборот, тис. грн	1 479 751	3 329 014	5 768 785	+1 849 263	+2 439 771
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	533	970	1 726	+437	+756
Продуктивність праці, тис. грн/особу	2 776,3	3 432,0	3 342,3	+655,7	-89,7
Вплив зміни чисельності працівників, тис. грн	x	x	x	+1 213 229	+2 594 572
Вплив зміни продуктивності праці, тис. грн	x	x	x	+636 034	-154 801
Загальна зміна товарообороту, тис. грн	x	x	x	+1 849 263	+2 439 771

Джерело: розраховано автором.

Дані табл. 3.1 свідчать, що у 2024 році підприємство забезпечило зростання товарообороту за рахунок двох позитивних факторів: збільшення чисельності працівників і підвищення продуктивності праці. У 2025 році ситуація змінилася: товарооборот продовжував зростати, однак лише за рахунок розширення чисельності персоналу. Зниження продуктивності праці

негативно вплинуло на результат, що свідчить про наявність резерву підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Таким чином, підприємству необхідно зосередити увагу не лише на збільшенні кількості працівників, а й на підвищенні їх результативності. Основними напрямками можуть бути автоматизація окремих операцій, удосконалення системи мотивації персоналу, підвищення кваліфікації працівників, оптимізація логістичних і торговельних процесів.

Наступним етапом є факторний аналіз чистого прибутку підприємства. Чистий прибуток є кінцевим фінансовим результатом діяльності підприємства, тому його зміна має важливе значення для оцінювання ефективності.

Залежність чистого прибутку від товарообороту та чистої рентабельності продажу можна подати за формулою:

$$\text{ЧП} = \text{Т} \times \text{Рч},$$

де ЧП – чистий прибуток підприємства, тис. грн;

Т – товарооборот, тис. грн;

Рч – чиста рентабельність продажу, коефіцієнт.

Чиста рентабельність продажу визначається за формулою:

$$\text{Рч} = \text{ЧП} / \text{Т}.$$

У 2023 році чиста рентабельність продажу становила:

$$\text{Рч}_{2023} = 32\,873 / 1\,479\,751 = 0,0222, \text{ або } 2,22 \ \%.$$

У 2024 році:

$$\text{Рч}_{2024} = 272\,847 / 3\,329\,014 = 0,0820, \text{ або } 8,20 \ \%.$$

У 2025 році:

$$\text{Рч}_{2025} = 549\,930 / 5\,768\,785 = 0,0953, \text{ або } 9,53 \ \%.$$

Для визначення впливу факторів на зміну чистого прибутку застосуємо

метод ланцюгових підстановок.

Зміна чистого прибутку за рахунок зміни товарообороту визначається за формулою:

$$\Delta\text{ЧП}_T = (T1 - T0) \times Pч0.$$

Зміна чистого прибутку за рахунок зміни чистої рентабельності продажу визначається за формулою:

$$\Delta\text{ЧП}_P = T1 \times (Pч1 - Pч0).$$

Загальна зміна чистого прибутку:

$$\Delta\text{ЧП} = \Delta\text{ЧП}_T + \Delta\text{ЧП}_P.$$

Розрахунок впливу факторів на зміну чистого прибутку у 2024 році порівняно з 2023 роком

Загальна зміна чистого прибутку становила:

$$\Delta\text{ЧП} = 272\,847 - 32\,873 = 239\,974 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни товарообороту:

$$\Delta\text{ЧП}_T = (3\,329\,014 - 1\,479\,751) \times 0,0222 = 1\,849\,263 \times 0,0222 = 41\,082 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни чистої рентабельності продажу:

$$\Delta\text{ЧП}_P = 3\,329\,014 \times (0,0820 - 0,0222) = 3\,329\,014 \times 0,0597 = 198\,892 \text{ тис. грн.}$$

Перевірка:

$$41\,082 + 198\,892 = 239\,974 \text{ тис. грн.}$$

Отже, у 2024 році чистий прибуток збільшився переважно за рахунок підвищення чистої рентабельності продажу. Саме цей фактор забезпечив приріст чистого прибутку на 198 892 тис. грн. Зростання товарообороту також мало позитивний вплив, але його внесок був меншим і становив 41 082 тис.

грн.

Розрахунок впливу факторів на зміну чистого прибутку у 2025 році порівняно з 2024 роком

Загальна зміна чистого прибутку становила:

$$\Delta\text{ЧП} = 549\,930 - 272\,847 = 277\,083 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни товарообороту:

$$\Delta\text{ЧП}_T = (5\,768\,785 - 3\,329\,014) \times 0,0820 = 2\,439\,771 \times 0,0820 = 199\,964 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни чистої рентабельності продажу:

$$\Delta\text{ЧП}_P = 5\,768\,785 \times (0,0953 - 0,0820) = 5\,768\,785 \times 0,0134 = 77\,119 \text{ тис. грн.}$$

Перевірка:

$$199\,964 + 77\,119 = 277\,083 \text{ тис. грн.}$$

Отже, у 2025 році чистий прибуток підприємства збільшився переважно за рахунок зростання товарообороту, вплив якого становив 199 964 тис. грн. Підвищення чистої рентабельності продажу також мало позитивний вплив і забезпечило додатковий приріст чистого прибутку на 77 119 тис. грн.

Результати факторного аналізу зміни чистого прибутку узагальнено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2. – Факторний аналіз зміни чистого прибутку ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за рахунок товарообороту та чистої рентабельності продажу

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	2024 р. до 2023 р.	2025 р. до 2024 р.
Товарооборот, тис. грн	1 479 751	3 329 014	5 768 785	+1 849 263	+2 439 771
Чистий прибуток, тис. грн	32 873	272 847	549 930	+239 974	+277 083
Чиста	0,0222	0,0820	0,0953	+0,0597	+0,0134

рентабельність продажу, коеф.					
Вплив зміни товарообороту, тис. грн	x	x	x	+41 082	+199 964
Вплив зміни чистої рентабельності продажу, тис. грн	x	x	x	+198 892	+77 119
Загальна зміна чистого прибутку, тис. грн	x	x	x	+239 974	+277 083

Джерело: розраховано автором.

Дані табл. 3.2 показують, що зростання чистого прибутку ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» у 2023–2025 рр. було забезпечене як збільшенням товарообороту, так і підвищенням чистої рентабельності продажу. У 2024 році головним фактором приросту чистого прибутку було підвищення рентабельності продажу, а у 2025 році — зростання товарообороту.

Таким чином, основними резервами подальшого збільшення чистого прибутку є нарощування товарообороту при одночасному збереженні або підвищенні рівня чистої рентабельності продажу. Це потребує контролю за собівартістю, витратами на збут, адміністративними витратами, а також підвищення ефективності використання трудових, матеріальних і майнових ресурсів.

Проведений факторний аналіз показав, що зростання товарообороту ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» у 2023–2025 рр. забезпечувалося переважно за рахунок збільшення чисельності працівників, тоді як у 2025 році зниження продуктивності праці мало негативний вплив на можливий приріст товарообороту. Це свідчить про наявність резерву підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Факторний аналіз чистого прибутку також показав, що його зростання було забезпечене як збільшенням товарообороту, так і підвищенням чистої рентабельності продажу. Водночас для подальшого зростання прибутку підприємству необхідно не лише нарощувати обсяги реалізації, а й

забезпечувати контроль за собівартістю, витратами на збут, ефективністю використання основних засобів, товарних запасів і персоналу.

Отже, результати аналізу, проведеного у другому розділі та факторного аналізу в підрозділі 3.1, дають змогу визначити основні проблемні напрями діяльності підприємства, причини їх виникнення, резерви підвищення ефективності та можливі напрями практичних заходів. Узагальнення резервів підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3. – Узагальнення резервів підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

Проблемний напрям	Причина виникнення	Резерв підвищення ефективності	Напрямок заходу
Зниження продуктивності праці у 2025 році	Чисельність працівників зростала швидше, ніж товарооборот	Підвищення результативності праці персоналу	Удосконалення системи мотивації, автоматизація окремих операцій, оптимізація завантаження працівників
Зниження фондівддачі основних засобів	Вартість основних засобів зростала швидше, ніж товарооборот	Підвищення завантаження матеріально-технічної бази	Розширення асортименту продукції, збільшення обсягів виробництва та реалізації
Уповільнення оборотності товарних запасів	Зростання обсягів запасів і товарних залишків	Прискорення реалізації товарів та оптимізація запасів	Оптимізація асортиментної політики, акцент на продуктах із вищою оборотністю
Зростання витрат на збут в абсолютному вимірі	Розширення обсягів реалізації, логістики та просування товарів	Підвищення віддачі витрат на збут	Контроль збутових витрат, розвиток більш маржинальних товарних позицій
Необхідність подальшого зростання чистого прибутку	Прибуток залежить від товарообороту та рентабельності продажу	Збільшення реалізації при збереженні прибутковості	Впровадження нового продукту з обґрунтованою собівартістю та ціною реалізації
Потреба у підвищенні інтегральної ефективності діяльності	Окремі КРІ мають нерівномірну динаміку	Комплексне покращення трудових, матеріальних, майнових і фінансових показників	Розроблення заходу, який одночасно впливає на товарооборот, прибуток, фондівддачу, продуктивність і рентабельність

Джерело: складено автором за результатами проведеного аналізу.

Дані табл. 3.3 свідчать, що основні резерви підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» пов'язані з необхідністю більш раціонального використання ресурсного потенціалу підприємства. Насамперед це стосується підвищення продуктивності праці, зростання фондівіддачі, прискорення оборотності товарних запасів та підвищення віддачі витрат на збут.

Особливе значення має резерв, пов'язаний із підвищенням завантаження основних засобів. У 2023–2025 рр. підприємство активно нарощувало матеріально-технічну базу, однак фондівіддача знижувалася. Це означає, що підприємству доцільно забезпечити додаткове використання наявних потужностей через розширення асортименту та збільшення обсягів реалізації.

Для торговельного підприємства важливим напрямом підвищення ефективності є також оптимізація товарного асортименту. Впровадження нового продукту може позитивно вплинути одразу на кілька показників: товарооборот, чистий прибуток, продуктивність праці, фондівіддачу, рентабельність продажу та інтегральний показник ефективності діяльності.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу доцільним напрямом підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» є розширення асортименту шляхом виробництва та реалізації нового виду продукції. Економічне обґрунтування цього заходу буде здійснено у підрозділі 3.2.

3.2. Економічне обґрунтування заходу щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

За результатами проведеного аналізу встановлено, що одним із резервів підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» є розширення асортименту продукції за рахунок виробництва та реалізації

нового виду товару. Такий захід дозволить збільшити товарооборот, підвищити завантаження основних засобів, покращити фондвіддачу, продуктивність праці та збільшити чистий прибуток підприємства.

Асортиментна група нового продукту сформована з урахуванням наявного напрямку діяльності підприємства та специфіки ринку м'ясної продукції. Орієнтовну номенклатуру продукції підприємства наведено у додатку А.

Для ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» впровадження нового продукту є логічним, оскільки підприємство вже має матеріально-технічну базу, персонал, канали збуту та досвід реалізації м'ясної продукції. Це дає змогу впровадити нову товарну позицію без суттєвого розширення виробничих площ, використовуючи наявні потужності підприємства.

Плановий обсяг виробництва нового продукту прийємо на рівні 120 т на рік, або в середньому 10 т на місяць. Такий обсяг є помірним для підприємства такого масштабу та дозволяє оцінити економічний ефект від розширення асортименту без надмірного ризику перевантаження виробництва.

Для розрахунку собівартості нового продукту використано планово-розрахункові ціни на сировину та матеріали. Розрахунок прямих матеріальних витрат на виробництво 1 т дієтичних сардельок наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4. – Розрахунок прямих матеріальних витрат на виробництво 1 т нового виду м'ясної продукції

Сировина та матеріали	Норма витрат на 1 т	Ціна за одиницю, грн	Сума витрат, грн
М'ясо птиці охолоджене, кг	320	145	46 400
Яловичина нежирна, кг	180	230	41 400
Свинина нежирна, кг	120	185	22 200
М'ясо птиці охолоджене, кг	320	145	46 400
Яловичина нежирна, кг	180	230	41 400
Свинина нежирна, кг	120	185	22 200
Жир-сирець/шпик у незначній кількості, кг	30	120	3 600
Молоко сухе знежирене, кг	18	180	3 240
Яєчний меланж, кг	20	110	2 200
Вода питна / лід, кг	180	0,5	90
Сіль харчова, кг	16	18	288
Спеції та харчові добавки, кг	12	450	5 400

Оболонка, кг	24	320	7 680
Пакувальні матеріали та етикетка, комплект	1	22 000	22 000
Разом прямі матеріальні витрати	x	x	154 498

Джерело: розраховано автором.

Отже, прямі матеріальні витрати на виробництво 1 т дієтичних сарделюк становлять 154498 грн. Найбільшу частку у складі витрат займають м'ясо птиці, яловичина та свинина, що є закономірним для м'ясопереробного підприємства. Водночас використання м'яса птиці як основного компонента дозволяє сформувати продукт із нижчим рівнем жирності та прийнятною собівартістю.

Окрім матеріальних витрат, до собівартості продукції необхідно включити витрати на оплату праці, енергоресурси, амортизацію, логістику, збутові та інші виробничі витрати. Розрахунок повної собівартості 1 т нового продукту наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5. – Розрахунок повної собівартості 1 т нового виду м'ясної продукції

Стаття витрат	Сума, грн
Прямі матеріальні витрати	154 498
Основна та додаткова заробітна плата виробничого персоналу	12 500
Єдиний соціальний внесок	2 750
Витрати на електроенергію, воду, пару та інші енергоресурси	9 800
Амортизація обладнання	3 500
Витрати на зберігання, транспортування та внутрішню логістику	8 000
Інші виробничі витрати	4 500

Джерело: розраховано автором.

За даними табл. 3.5, повна собівартість 1 т дієтичних сарделюк становить 219014 грн, або 219,0 тис. грн. Планову ціну реалізації 1 т продукції приймемо на рівні 265,0 тис. грн, що відповідає позиціонуванню продукту як дієтичного виробу з вищою доданою вартістю.

Розрахунок економічної ефективності виробництва нового продукту наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6. – Економічна ефективність виробництва нового виду м'ясної продукції

Стаття витрат	Сума, грн
Плановий обсяг виробництва, т	120
Ціна реалізації 1 т, тис. грн	265,0
Повна собівартість 1 т, тис. грн	219,0
Товарооборот від реалізації нового продукту, тис. грн	31 800,0
Повна собівартість річного обсягу, тис. грн	26 281,7
Прибуток до оподаткування, тис. грн	5 518,3
Податок на прибуток, тис. грн	993,3
Чистий прибуток, тис. грн	4 525,0
Рентабельність нового продукту, %	21,0
Чиста рентабельність продажу нового продукту, %	14,2

Джерело: розраховано автором.

Розрахунки показують, що за умови виробництва та реалізації 120 т дієтичних сарделенок підприємство може отримати додатковий товарооборот у сумі 31800,0 тис. грн. Повна собівартість річного обсягу продукції становитиме 26281,7 тис. грн, а прибуток до оподаткування — 5518,3 тис. грн. Після сплати податку на прибуток очікуваний чистий прибуток становитиме 4525,0 тис. грн.

Рентабельність нового продукту становитиме 21,0 %, а чиста рентабельність продажу — 14,2 %. Це вище за чисту рентабельність продажу підприємства у 2025 році, яка становила 9,53 %. Отже, запропонований продукт є економічно доцільним, оскільки забезпечує не лише приріст товарообороту, а й достатній рівень прибутковості.

Для впровадження нового продукту підприємству необхідно здійснити додаткові одноразові витрати, пов'язані з технологічною підготовкою виробництва, розробленням рецептури, налаштуванням обладнання, пакуванням, сертифікацією та початковим просуванням продукту. Розрахунок капітальних витрат наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7. – Одноразові витрати на впровадження нового виду м'ясної продукції

Напрямок витрат	Сума, тис. грн
Розроблення рецептури та технологічної карти	120,0
Налаштування обладнання та дрібне технологічне оснащення	520,0
Розроблення дизайну пакування та етикетки	150,0
Сертифікація та лабораторні дослідження продукту	180,0
Початкова рекламна підтримка та просування	480,0
Формування стартового запасу пакувальних матеріалів	200,0
Разом одноразові витрати	1 650,0

Джерело: розраховано автором.

Термін окупності заходу визначимо за формулою:

$$\text{Ток} = \text{КВ} / \text{ЧПд},$$

де Ток – термін окупності заходу, років;

КВ – одноразові витрати на впровадження заходу, тис. грн;

ЧПд – додатковий чистий прибуток від реалізації заходу, тис. грн.

Підставимо дані:

$$\text{Ток} = 1\,650,0 / 4\,525,0 = 0,36 \text{ року.}$$

Отже, строк окупності заходу становить 0,36 року, тобто приблизно 4–5 місяців. Це свідчить про високу економічну доцільність впровадження нового продукту.

Для оцінки впливу запропонованого заходу на результати діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» доцільно порівняти основні показники підприємства до та після впровадження нового продукту. За базу для порівняння використано показники 2025 року, оскільки саме вони відображають останній фактичний стан діяльності підприємства.

Очікуваний додатковий товарооборот від реалізації продукту «Нового виду м'ясної продукції» становитиме 31800,0 тис. грн, а додатковий чистий прибуток – 4525,0 тис. грн. Відповідно після реалізації заходу прогнозний

товарооборот підприємства становитиме:

$$\text{Тпісля} = 5768785 + 31800 = 5800585 \text{ тис. грн.}$$

Прогнозний чистий прибуток становитиме:

$$\text{ЧПпісля} = 549930 + 4525 = 554455 \text{ тис. грн.}$$

Розрахунок впливу заходу на основні показники діяльності підприємства наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8. – Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

Показник	До впровадження заходу, 2025 рік	Після впровадження заходу, прогноз 2026 рік	Відхилення, +/-	Темп зміни, %
Товарооборот, тис. грн	5 768 785	5 800 585	+31 800	+0,55
Чистий прибуток, тис. грн	549 930	554 455	+4 525	+0,82
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	1 726	1 726	0	0,00
Продуктивність праці, тис. грн/особу	3 342,3	3 360,7	+18,4	+0,55
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	894 215,0	894 215,0	0	0,00
Фондовіддача, грн/грн	6,45	6,49	+0,04	+0,55
Чиста рентабельність продажу, %	9,53	9,56	+0,03 в.п.	x
Рентабельність активів, %	36,40	36,70	+0,30 в.п.	x
Витрати на 1 грн товарообороту, грн	0,78	0,77	-0,01	x

Джерело: розраховано автором.

Дані табл. 3.8 свідчать, що впровадження нового продукту позитивно вплине на основні показники діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР». Товарооборот підприємства зросте на 31800,0 тис. грн, або на 0,55 %, а чистий прибуток — на 4525,0 тис. грн, або на 0,82 %.

Оскільки впровадження нового продукту передбачається здійснювати на

базі наявних виробничих потужностей і без збільшення чисельності персоналу, це позитивно вплине на продуктивність праці. Продуктивність праці одного працівника зросте з 3342,3 тис. грн/особу до 3360,7 тис. грн/особу, тобто на 18,4 тис. грн/особу.

Позитивним є також вплив заходу на фондівдачу. Оскільки захід не потребує значного розширення основних засобів, додатковий товарооборот забезпечить підвищення фондівдачі з 6,45 грн/грн до 6,49 грн/грн. Це важливо, оскільки у другому розділі було виявлено зниження фондівдачі як один із проблемних напрямів діяльності підприємства.

Чиста рентабельність продажу після впровадження заходу зросте з 9,53 % до 9,56 %. Хоча приріст є незначним, він свідчить про те, що запропонований продукт є прибутковим і не погіршує загальний рівень прибутковості підприємства.

Для наочного відображення впливу заходу доцільно побудувати рис. 3.1.

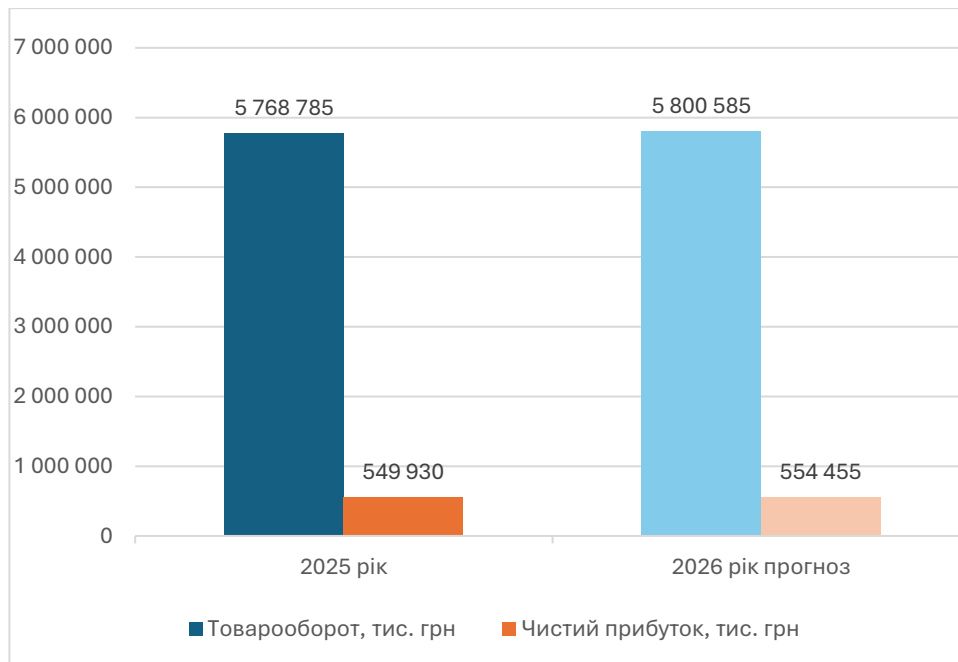

Рисунок 3.1. – Вплив впровадження продукту «Нового виду м'ясної продукції» на товарооборот і чистий прибуток ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР»

Як видно з рис. 3.1, впровадження нового продукту забезпечує приріст як товарообороту, так і чистого прибутку підприємства. Це підтверджує

доцільність розширення асортименту як напряду підвищення ефективності діяльності.

З метою узагальнення результатів запропонованого заходу доцільно визначити його основні економічні переваги.

Таблиця 3.9. – Узагальнення економічного ефекту від впровадження нового виду м'ясної продукції

Напрямок впливу	Очікуваний результат
Зростання товарообороту	Додатковий товарооборот становитиме 31 800,0 тис. грн
Зростання чистого прибутку	Додатковий чистий прибуток становитиме 4 525,0 тис. грн
Підвищення продуктивності праці	Продуктивність праці зросте на 18,4 тис. грн/особу
Підвищення фондівдачі	Фондовіддача зросте з 6,45 до 6,49 грн/грн
Покращення рентабельності	Чиста рентабельність продажу зросте до 9,56 %
Окупність заходу	Одноразові витрати окупляться приблизно за 4–5 місяців
Загальний вплив	Захід сприятиме підвищенню ефективності використання ресурсів і розширенню асортименту

Джерело: складено автором.

Отже, запропонований захід є економічно доцільним для ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР». Виробництво та реалізація продукту «Нового виду м'ясної продукції» дозволить підприємству розширити асортимент, збільшити товарооборот, отримати додатковий чистий прибуток, підвищити продуктивність праці та фондівдачу.

Особливо важливим є те, що захід спрямований на усунення проблемних напрямів, виявлених у другому розділі: зниження фондівдачі, потребу в підвищенні продуктивності праці та необхідність зростання товарообороту без істотного збільшення ресурсів. Крім того, новий продукт має вищу чисту рентабельність продажу, ніж середній рівень по підприємству, що позитивно впливатиме на загальну прибутковість діяльності.

Таким чином, розширення асортименту за рахунок впровадження продукту «Нового виду м'ясної продукції» є обґрунтованим напрямом підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».

Запропонований захід має короткий строк окупності, забезпечує приріст фінансових результатів і може бути використаний як практичний інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку м'ясної продукції.

Для більш повної оцінки результативності запропонованого заходу доцільно визначити його вплив не лише на окремі фінансові показники, а й на інтегральний показник ефективності діяльності підприємства. Для цього використано систему групових КРІ, сформовану у підрозділі 2.2: трудові ресурси, основні засоби, оборотні активи і товарні запаси, матеріальні ресурси і витрати, рентабельність.

Оскільки впровадження продукту «Нового виду м'ясної продукції» забезпечує приріст товарообороту та чистого прибутку без збільшення чисельності працівників і без істотного розширення основних засобів, очікується покращення показників продуктивності праці, фондівіддачі, рентабельності та загальної інтегральної ефективності.

Таблиця 3.10. – Вплив запропонованого заходу на інтегральний показник ефективності діяльності підприємства

Група КРІ	2025 рік, факт	Після впровадження заходу, 2026 рік	Відхилення, в.п.
Трудові ресурси	93,76	94,08	+0,32
Основні засоби	80,19	80,57	+0,38
Оборотні активи і товарні запаси	69,43	69,83	+0,40
Матеріальні ресурси і витрати	100,00	100,00	0,00
Рентабельність	100,00	100,00	0,00
Інтегральний показник ефективності, %	88,68	88,90	+0,22

Джерело: розраховано автором.

Дані табл. 3.10 свідчать, що після впровадження продукту «Нового виду м'ясної продукції» інтегральний показник ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» зросте з 88,68 % до 88,90 %, тобто на 0,22 в.п.. Незважаючи на те, що приріст є помірним, він має позитивне значення, оскільки запропонований захід передбачає виробництво лише 120 т нового продукту на рік і не потребує значного збільшення ресурсів.

Найбільший позитивний вплив очікується за групами трудових ресурсів, основних засобів, оборотних активів і товарних запасів. Це пояснюється тим, що додатковий товарооборот і чистий прибуток будуть отримані без збільшення чисельності працівників та без значного нарощування матеріально-технічної бази. Відповідно покращуються продуктивність праці, фондвіддача та оборотність ресурсів.

Для наочного відображення зміни інтегрального показника доцільно побудувати рисунок.

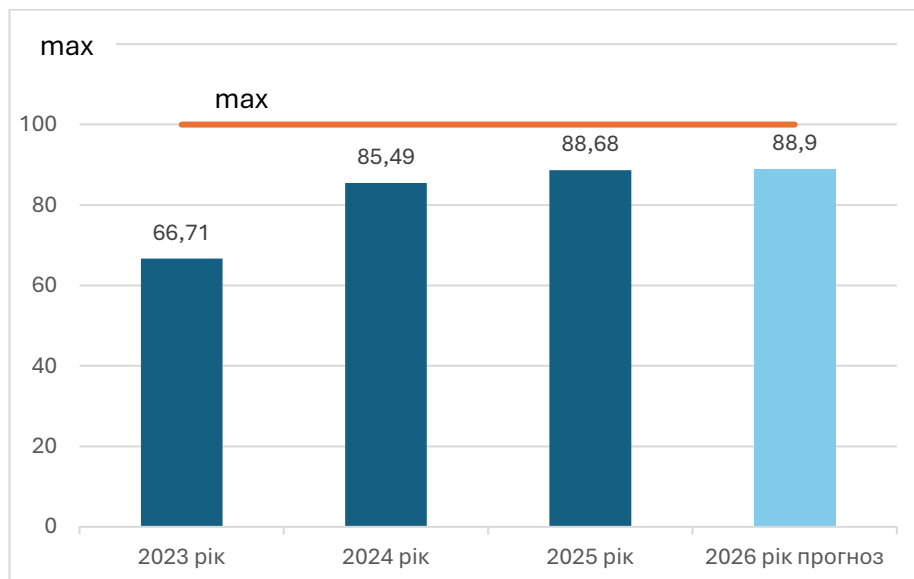

Рисунок 3.2. – Зміна інтегрального показника ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» після впровадження продукту «Нового виду м'ясної продукції»

Як видно з рис. 3.2, запропонований захід позитивно впливає на загальний рівень ефективності діяльності підприємства. Впровадження нового продукту дозволяє не лише збільшити товарооборот і чистий прибуток, а й покращити інтегральну оцінку ефективності, що підтверджує доцільність реалізації заходу.

Отже, проведене економічне обґрунтування показало, що впровадження у виробництво та реалізацію нового продукту «Нового виду м'ясної продукції» є доцільним напрямом підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР». Запропонований захід відповідає виявленим у другому розділі

резервам, оскільки спрямований на збільшення товарообороту, підвищення завантаження основних засобів, покращення продуктивності праці та зростання прибутковості діяльності.

За результатами розрахунків, реалізація нового продукту дозволить підприємству отримати додатковий товарооборот у сумі 31 800,0 тис. грн та додатковий чистий прибуток у розмірі 4 525,0 тис. грн. Повна собівартість 1 т дієтичних сарделюк становитиме 219,0 тис. грн, а планова ціна реалізації — 265,0 тис. грн. Це забезпечує рентабельність нового продукту на рівні 21,0 %, що підтверджує його економічну привабливість.

Важливою перевагою запропонованого заходу є те, що його реалізація не потребує значного збільшення чисельності працівників або суттєвого розширення основних засобів. За рахунок використання наявної матеріально-технічної бази підприємство зможе підвищити продуктивність праці з 3342,3 тис. грн/особу до 3360,7 тис. грн/особу, а фондівіддачу — з 6,45 грн/грн до 6,49 грн/грн.

Позитивний вплив заходу проявляється також у зростанні чистого прибутку та незначному підвищенні чистої рентабельності продажу. Після впровадження нового продукту чиста рентабельність продажу збільшиться з 9,53 % до 9,56 %, що свідчить про збереження прибутковості діяльності підприємства навіть за умов розширення асортименту.

Розрахунок інтегрального показника ефективності підтвердив загальну результативність запропонованого заходу. Після впровадження продукту «Нового виду м'ясної продукції» інтегральний показник ефективності діяльності підприємства зросте з 88,68 % до 88,90 %. Хоча приріст є помірним, він має позитивне значення, оскільки запропонований захід передбачає лише один новий продукт і водночас покращує кілька груп КРІ.

Одноразові витрати на впровадження заходу становитимуть 1 650,0 тис. грн, а строк їх окупності складе 0,36 року, тобто приблизно 4–5 місяців. Це свідчить про швидке повернення вкладених коштів і низький рівень ризику реалізації проєкту.

Таким чином, розширення асортименту за рахунок виробництва та реалізації продукту «Нового виду м'ясної продукції» є економічно обґрунтованим заходом для ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР». Його впровадження дозволить підвищити ефективність використання ресурсів, збільшити товарооборот і чистий прибуток, покращити фондвіддачу та продуктивність праці, а також посилити конкурентні позиції підприємства на ринку м'ясної продукції.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретико-методичні та практичні аспекти оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства і обґрунтовано напрями її підвищення на прикладі ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР».

У першому розділі було розкрито економічну сутність ефективності діяльності підприємства та визначено, що ефективність відображає співвідношення отриманих результатів із ресурсами і витратами, використаними для їх досягнення. Для торговельного підприємства ефективність діяльності доцільно оцінювати не лише за прибутком, а й за товарооборотом, рентабельністю, продуктивністю праці, фондівіддачею, оборотністю товарних запасів, матеріалівіддачею, ліквідністю та фінансовою стійкістю.

У роботі обґрунтовано, що для підприємства сфери підприємництва та торгівлі ключовим результативним показником є товарооборот, оскільки саме він характеризує обсяг реалізації товарів, продукції, робіт і послуг та формує основу для отримання прибутку. Водночас зростання товарообороту не завжди означає підвищення ефективності, тому його необхідно аналізувати у взаємозв'язку з витратами, ресурсами та фінансовими результатами.

У другому розділі проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 рр. Встановлено, що підприємство протягом аналізованого періоду суттєво нарощувало масштаби діяльності. Товарооборот зріс з 1 479 751 тис. грн у 2023 році до 5 768 785 тис. грн у 2025 році, а чистий прибуток — з 32 873 тис. грн до 549 930 тис. грн. Це свідчить про прибуткову діяльність підприємства та покращення його фінансових результатів.

Аналіз активів і пасивів показав, що ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» має значний майновий потенціал і переважно фінансує діяльність за рахунок

власного капіталу. Власний капітал збільшився з 335 793 тис. грн у 2023 році до 1 427 190 тис. грн у 2025 році. Підприємство є фінансово стійким, однак зростання поточних зобов'язань і зниження маневреності власного капіталу потребують подальшого контролю.

Оцінка ліквідності та платоспроможності показала, що підприємство зберігало здатність виконувати поточні зобов'язання. Коефіцієнт поточної ліквідності у 2025 році становив 1,79, коефіцієнт швидкої ліквідності — 1,03, коефіцієнт абсолютної ліквідності — 0,30. Це свідчить про достатній рівень платоспроможності підприємства, хоча динаміка окремих показників ліквідності мала тенденцію до зниження.

У процесі оцінювання ефективності діяльності встановлено, що підприємство має позитивні результати за більшістю груп показників. Зросли показники рентабельності, матеріаловіддачі, чистого прибутку на одного працівника та інтегральний показник ефективності. Інтегральний показник ефективності діяльності збільшився з 66,71 % у 2023 році до 88,68 % у 2025 році, що підтверджує загальне підвищення ефективності діяльності підприємства.

Разом з тим було виявлено проблемні напрями, які стримують подальше підвищення ефективності. До них належать зниження продуктивності праці у 2025 році, зменшення фондівіддачі, уповільнення оборотності товарних запасів і зростання витрат на збут в абсолютному вимірі. Саме ці напрями визначено як основні резерви підвищення ефективності діяльності підприємства.

У третьому розділі проведено факторний аналіз і обґрунтовано практичний захід щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР». Факторний аналіз товарообороту показав, що у 2025 році його приріст був забезпечений переважно за рахунок збільшення чисельності працівників, тоді як зниження продуктивності праці мало негативний вплив. Це підтвердило необхідність підвищення результативності використання трудових ресурсів.

Факторний аналіз чистого прибутку показав, що його зростання забезпечувалося як збільшенням товарообороту, так і підвищенням чистої рентабельності продажу. Водночас для подальшого зростання прибутку підприємству необхідно контролювати собівартість, витрати на збут і забезпечувати вищу віддачу ресурсів.

На основі виявлених резервів запропоновано захід із розширення асортименту продукції шляхом виробництва та реалізації нового продукту «Сардельки дієтичні». Розрахунки показали, що реалізація заходу забезпечить додатковий товарооборот у сумі 31 800,0 тис. грн та додатковий чистий прибуток 4 525,0 тис. грн. Рентабельність нового продукту становитиме 21,0 %, а строк окупності одноразових витрат — приблизно 4–5 місяців.

Запропонований захід позитивно вплине на основні показники діяльності підприємства: продуктивність праці зросте до 3 360,7 тис. грн/особу, фондвіддача — до 6,49 грн/грн, чиста рентабельність продажу — до 9,56 %, а інтегральний показник ефективності — до 88,90 %. Це підтверджує економічну доцільність впровадження нового продукту.

Отже, мету кваліфікаційної роботи досягнуто. У роботі проведено комплексне оцінювання ефективності діяльності ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР», визначено проблемні напрями та резерви її підвищення, а також обґрунтовано практичний захід, спрямований на збільшення товарообороту, чистого прибутку, продуктивності праці, фондвіддачі та загальної інтегральної ефективності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апопій В. В., Міщук І. П., Ребицький В. М., Рудницький С. І., Хом'як Ю. М. Організація торгівлі : підручник / за ред. В. В. Апопія. 3-тє вид. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 632 с.
2. Балджи М. Д., Допіра І. А., Однолько В. О. Економіка та організація торгівлі : навч. посіб. Київ : Кондор, 2017. 368 с. URL: http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4918/1/Навчальний%20посібник_EOT.pdf (дата звернення: 22.05.2026).
3. Бешлей Б. В. Збутова діяльність дистриб'юторських підприємств: сутність та особливості здійснення. Бізнес Інформ. 2024. № 9. С. 266–273. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-9-266-273> (дата звернення: 22.05.2026).
4. Болтянська Л. О., Прус Ю. О., Терещенко М. А. Економіка та організація торгівлі : курс лекцій. Мелітополь : Люкс, 2021. 162 с.
5. Височин І. В., Новікова Н. М., Вавдійчик І. М. Економіка підприємства торгівлі (у схемах та таблицях) : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 428 с.
6. Вовк В., Черкаський О. Оцінка ефективності маркетингових стратегій у формуванні потенціалу розвитку підприємства. Економіка та суспільство. 2025. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-2> (дата звернення: 22.05.2026).
7. Гарматюк О. В. Методичні підходи до оцінювання ефективності збутової діяльності підприємств. Економічний простір. 2024. № 190. С. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-1> (дата звернення: 22.05.2026).
8. Гарматюк О. В. Оцінка ефективності збутової діяльності фармацевтичних підприємств. Економіка та суспільство. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-54> (дата звернення: 22.05.2026).
9. Головенко І. П. Теоретико-методичні підходи до оцінювання економічної

ефективності функціонування підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 11. С. 300–303. URL: <https://global-national.in.ua/archive/11-2016/63.pdf> (дата звернення: 22.05.2026).

10.Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З., Сотула В. Особливості управління збутовою діяльністю підприємства в сучасних умовах. Економіка та суспільство. 2023. № 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-8> (дата звернення: 22.05.2026).

11.Короленко О. Б., Щенніков Р. С. Оцінювання ефективності діяльності торговельного підприємства та напрями її підвищення. Наука, промисловість, суспільство : матеріали Міжнародної науково-технічної конференції. Кривий Ріг : Криворізький національний університет, 2026. С. 365. (дата звернення: 02.06.2026)

12.Мазур Н. А., Семенець І. В., Лопашук І. А. Економіка торговельного підприємства : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 192 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3444/Ekonomika-torhovelnoho-pidpryemstva.pdf> (дата звернення: 22.05.2026).

13.Міськів П. С. Методичні аспекти оцінювання збутової діяльності підприємства. Вісник Університету «Україна». 2025. № 14 (41). С. 92–103. DOI: <https://doi.org/10.36994/2707-4110-2025-14-41-08> (дата звернення: 22.05.2026).

14.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 22.05.2026).

15.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (дата звернення: 22.05.2026).

16.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»

: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (дата звернення: 22.05.2026).

17. Підлісна О. А., Дученко М. М. Аналіз підходів до формування запасів у системі збутової діяльності суб'єктів господарювання. Ефективна економіка. 2025. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.68> (дата звернення: 22.05.2026).

18. Рац О. М. Визначення сутності поняття «ефективність функціонування підприємства». Економічний простір. 2008. № 15. С. 275–285.

19. Рибчук А. В. Економічний аналіз: теорія і практика : навч.-метод. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 219 с.

20. Савенко Н. В. Економічна сутність ефективності виробництва підприємства і аналіз підходів до її визначення. Інноваційна економіка. 2009. № 2. С. 153–162.

21. Сокольська Р. Б., Зелікман В. Д., Акімова Т. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. 150 с.

22. Терещенко І. О. Оцінка та удосконалення маркетингової збутової політики підприємств аграрної сфери. Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Економіка, управління та фінанси». 2024. URL: <https://journals.pdau.poltava.ua/index.php/econom/article/view/25> (дата звернення: 22.05.2026).

23. Турило А. М., Турило А. А. Оцінка результативності, ефективності, продуктивності і збитковості підприємства : монографія. Кривий Ріг : Етюд-Сервіс, 2015. 196 с.

24. Чіков І. А. Теоретико-методичні аспекти наукових підходів до оцінювання ефективності діяльності підприємств. Підприємництво і торгівля. 2024. № 41. С. 80–88. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-10> (дата звернення: 22.05.2026).

25. Чорна М. В., Кушнір Т. Б., Михайлова О. В. Економіка торгівлі : навч.-метод. посіб. Харків : ХДУХТ, 2015. 221 с.

26. Череп А. В., Стрілець Є. М. Ефективність як економічна категорія. Ефективна економіка. 2013. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1727> (дата звернення: 22.05.2026).

27. Шаманська О. І. Система оцінки ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств АПК. Ефективна економіка. 2016. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4776> (дата звернення: 22.05.2026).

28. Швед В. В., Омельченко О. В., Дробаха С. В. Збутова політика підприємства та її елементи. Сталий розвиток економіки. 2024. № 2. С. 76–82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-12> (дата звернення: 22.05.2026).

29. Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

30. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 22.05.2026).

31. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (дата звернення: 22.05.2026).

32. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (дата звернення: 22.05.2026).

33. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 22.05.2026).

34. Фінансова звітність ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» за 2023–2025 роки.

35. ТОВ «М'ЯСНИЙ МАЙСТЕР» : профіль компанії. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/43084178> (дата звернення: 22.05.2026).

ДОДАТКИ